

UCHWAŁA Nr III/ /2018

RADY GMINY ZANIEMYŚL

z dnia 20 grudnia 2018r.

sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2018-2022”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U z 2018 roku, poz. 994 ze zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1508 ze zm.) **Rada Gminy Zaniemyśl uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2022 w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr VII/48/2007 Rady Gminy Zaniemyśl z dnia 25 czerwca 2007 roku w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2007-2015r.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

do Uchwały nr III/ /2018 Rady Gminy Zaniemyśl

z dnia 20 grudnia 2018r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2018-2022”

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który wskazuje, że jednym z zadań gminy o charakterze obowiązkowym jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zaniemyśl w na lata 2018-2022” stanowi kompleksowy dokument wskazujący priorytety, cele oraz kierunki niezbędnych działań, jakie powinny zostać podjęte przez władze lokalne oraz instytucje i organizacje działające w obszarze pomocy i integracji społecznej dla niwelowania występowania problemów społecznych, a tym samym zapobiegania występowania zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne.

Wyznaczone w dokumencie kierunki działań z uwagi na następujące w czasie zmiany warunków zapewne będą ulegały niezbędnej modyfikacji tak aby kierunki działań, pozwalały na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem. Strategia bazuje na faktycznym stanie zasobów gminy i stanowi swego rodzaju kontynuację dotychczasowej, wieloletniej strategii.

Zatwierdzona Strategia stanowi podstawę do aplikowania o środki finansowe na realizację projektów i programów systemowych i konkursowych współfinansowanych ze środków unijnych, a także programów konkursowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały uważa się za uzasadnione.

sporządziła: A. Zimmer

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZANIEMYŚL
NA LATA 2018-2022**

2018

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	13
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	13
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	14
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	18
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	23
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA	25
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	27
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	32
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	39
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	39
11. POMOC SPOŁECZNA	40
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	52
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	54
14. ANALIZA SWOT	69
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	72
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	76
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	85
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	86
SPIS TABEL I WYKRESÓW	90

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zaniemyślu. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2018-2022. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej

mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przemoc; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2018-2022 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2018-2022 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2009-2020.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodość w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia oparte na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk

sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 zawiera 9 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Rynek pracy i osi priorytetowej 7. Włączenie społeczne.

W ramach osi priorytetowej 6. wyznaczono priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych, poszukujących pracy i biernych zawodowo, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwiększenia liczby nowopowstałych, trwałych przedsiębiorstw, wzrostu zatrudnialności wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3., podniesienia kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora małych i średnich przedsiębiorstw i ich pracowników, w tym przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne, restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz zwiększenia szans na rynku pracy osób zagrożonych utratą zatrudnienia lub zwolnionych z przyczyn zakładu pracy oraz osób zagrożonych dezaktywizacją zawodową z powodu wieku lub stanu zdrowia.

Z kolei w ramach osi priorytetowej 7. przewidziano do realizacji priorytety inwestycyjne służące zwiększeniu szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zwiększeniu liczby tych osób korzystających z usług społecznych i zdrowotnych oraz zwiększeniu zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej oraz dostępności usług dla tych przedsiębiorstw.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii sformułowano misję i wizję oraz wyznaczono 5 priorytetów strategicznych: 1. Wielkopolska równych szans i możliwości, 2. Zdrowi Wielkopolanie, 3. Bezpieczna Wielkopolska (Bezpieczeństwo publiczne i socjalne), 4. Wielkopolska obywatelska, 5. Samorząd

województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytet 1. obejmuje problematykę wyrównywania szans mieszkańców Wielkopolski w kontekście dostępu do różnych wymiarów funkcjonowania społecznego w ramach oferty polityki kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, dostępności edukacji i nauki, usług medycznych, narzędzi aktywnego rynku pracy, a także usług i świadczeń socjalnych. Uznano, iż istotne znaczenie ma wyrównywanie różnic w rozwoju społecznym województwa, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne, ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących jej rozwojowi oraz eliminowanie i redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W priorytecie 2. zaakcentowano potrzebę kreowania i realizacji wojewódzkiej polityki zdrowotnej uwzględniającej profilaktykę i promocję zdrowia, położono nacisk na konieczność rozwijania otoczenia instytucjonalnego, gospodarczego i środowiska społecznego służącego wdrażaniu koncepcji „Zdrowa społeczność – zdrowi obywatele”, a także podejmowania działań na rzecz konsolidowania systemu informacji medycznej oraz poszerzania zakresu problemowego analiz epidemiologicznych i socjomedycznych.

W ramach priorytetu 3. uwzględniono działania służące zapewnieniu mieszkańcom Wielkopolski bezpieczeństwa socjalnego, osobistego i publicznego oraz przerywaniu „pętli ubóstwa” i dziedziczenia biedy, podkreślono potrzebę rozwijania przedsięwzięć na rzecz poprawy spójności regionu, podejmowania działań profilaktycznych w kontekście zwalczania zjawisk patologii społecznej i przestępczości oraz położono nacisk na budowę obywatelskiej sieci bezpiecznych społeczności w kontekście stabilizowania i wzmacniania poczucia bezpieczeństwa obywateli.

W priorytecie 4. zaakcentowano potrzebę podejmowania działań służących aktywizowaniu zasobów ludzkich i potencjału społecznego na rzecz rozwoju jednostek, grup i społeczności, w tym także osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym w działania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie działania wpisujące się w wyznaczone w strategii priorytety uwzględniają specyficznych adresatów, za których uznano: osoby starsze i niepełnosprawne, dzieci i młodzież, kategorie wysokiego ryzyka socjalnego, a także wszystkich mieszkańców

Wielkopolski przy uwzględnieniu ich uczestnictwa w różnych wymiarach życia społecznego (kultura, sport i turystyka, edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy, służba zdrowia).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Średzkiego na lata 2009-2020 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie średzkim wyznaczono cele i kierunki polityki społecznej.

Zaplanowane cele i kierunki działań zakładają realizację programu pn. „Budowanie zintegrowanego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w powiecie średzkim”, wspieranie rodzin w środowisku zamieszkania i rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, ze szczególnym uwzględnieniem zaspokajania potrzeb dzieci i młodzieży, rozwijanie systemu opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną, przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie, w szczególności od alkoholu i narkotyków, oraz niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży, promowanie zatrudnienia oraz tworzenie systemu wsparcia osób długotrwale bezrobotnych w celu ich aktywizowania, tworzenie systemu wsparcia dla osób z grup szczególnego ryzyka – osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne oraz osób z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, tworzenie spójnego systemu wsparcia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień, zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do specjalistycznych usług oraz integrowanie osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem, rozwijanie form rehabilitacji zawodowej oraz systemu wsparcia na rzecz osób starszych, a także profesjonalizację kadry socjalnej jako czynnika integracji lokalnej oraz wspieranie inicjatyw lokalnych.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Zaniemyśl jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie średzkim. W obrębie powiatu średzkiego graniczy z gminami Krzykosy i Środa Wielkopolska, a także z gminą Kórnik w powiecie poznańskim i z gminami Książ Wielkopolski i Śrem w powiecie śremskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 106,76 km², co stanowi 17,13% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 18 sołectw: Bożydar, Brzostek, Czarnotki, Jaszkowo, Jezioro Wielkie, Kępa, Luboniec, Lubonieczek, Łękno, Mądre, Pigłowice, Płaczki, Polesie, Polwica, Śnieciska, Winna, Zaniemyśl i Zwola. Siedzibą gminy jest miejscowość Zaniemyśl.

Gmina w przeważającej części leży w obrębie Pojezierza Wielkopolskiego na Równinie Wrześnińskiej. Południowo-wschodni fragment gminy położony jest w Pradolinie Warciańsko-Odrzańskiej, w Kotlinie Śremskiej. W północno-zachodniej części znajduje się pas jezior ciągnący się od Jeziora Raczyńskiego przez Jeziora Łękno, Małe i Wielkie na terenie gminy oraz dalej – Bnińskie, Kórnickie, Skrzyneckie Duże i Małe, wypełniających rynną polodowcową. Od strony południowej krajobraz gminy urozmaica dolina rzeki Warty. Na terenie gminy występują obszary o dużej wartości przyrodniczej, prawnie chronione; należą do nich Obszary Natura 2000, pomniki przyrody, parki dworskie i użytki ekologiczne.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, głównie sakralne – neogotycki Kościół św. Wawrzyńca, poewangelicki Kościół Niepokalanego Serca NMP, a także zabytkowe budynki mieszkalne z XIX wieku oraz Pomnik Powstańców Wielkopolskich.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez obszar gminy Zaniemyśl przebiega droga wojewódzka nr 432 Śrem – Środa Wielkopolska – Września. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz dróg gminnych (o łącznej długości ok. 110,8 km, w tym 70,6 km dróg utwardzonych).

Zaniemyśl jest położony w odległości ok. 12 km od Śremu i Środy Wielkopolskiej, ok. 10 km od Kórnika oraz ok. 35 km od stolicy województwa Poznania.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą firmy PKS Poznań S.A. i Kórnickie Przedsiębiorstwo Autobusowe KOMBUS Sp. z o.o. Od maja 2017 roku uruchomiono bezpłatne połączenia autobusowe między Środą Wielkopolską a Zaniemyślem.

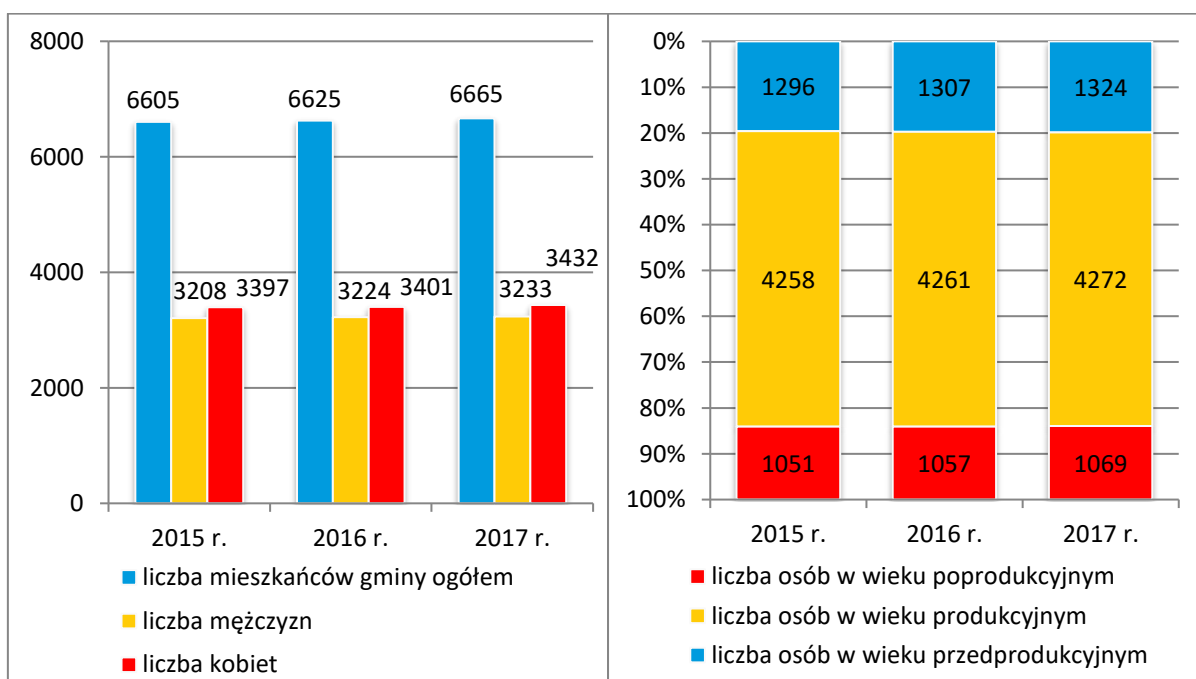
Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości: Zaniemyśl, Łękno, Jeziory Małe, Jeziory Wielkie, Jaszkowo, Śnieciska, Pigłowice, Płaczki, Mądre, Wyszakowo, Wyszakowskie Huby, Brzostek, Lubonieczek i Czarnotki, natomiast z trudnościami borykają się mieszkańcy Bożydara, Winnej, Zwoli, Majdan, Kępy Małej, Kępy Wielkiej, Dębic, Potachów i Polwickich Hub.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2015-2017 liczba ludności gminy Zaniemyśl nieznacznie zwiększała się z roku na rok (z 6.605 w 2015 r. do 6.665 w 2017 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety (3.397 w 2015 r., 3.401 w 2016 r., 3.432 w 2017 r.).

W analizowanym okresie stale rosła zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2015-2017

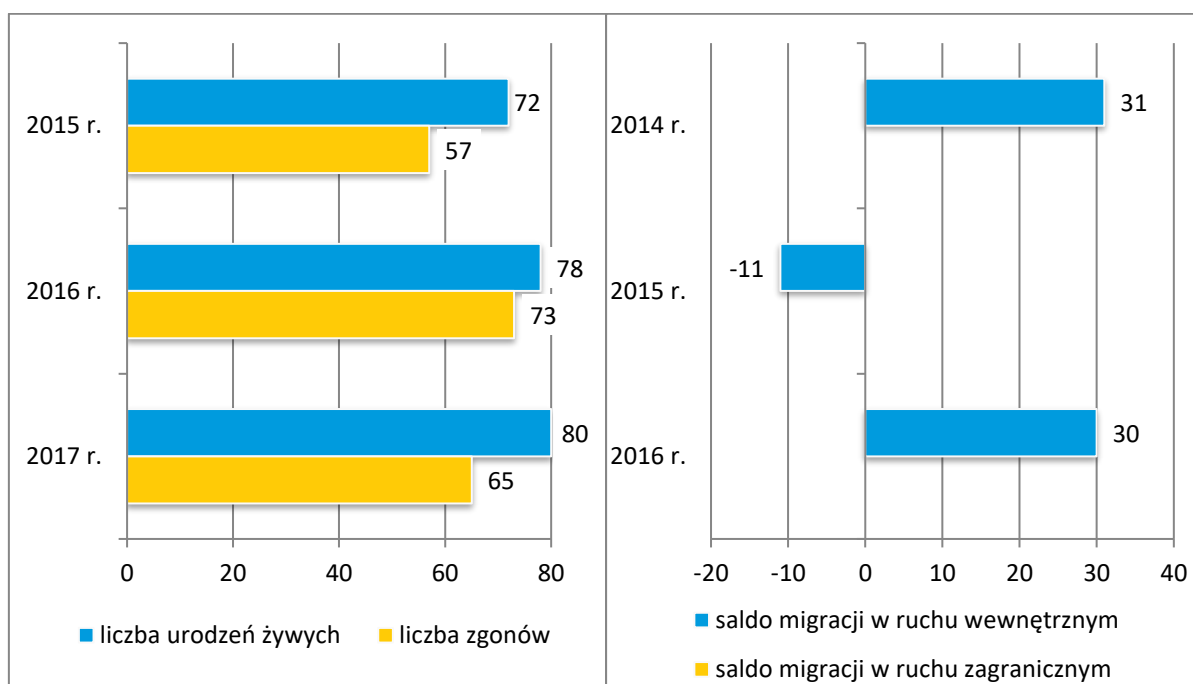
Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

Wzrost liczby ludności gminy w latach 2015-2017 był efektem zarówno korzystnego przyrostu naturalnego (+15 w 2015 r., +5 w 2016 r., +15 w 2017 r.), jak i dodatniego w 2014 i 2016 roku salda migracji odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (+31 w 2014 r., +30 w 2016 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny w latach 2015-2017 i saldo migracji ludności gminy w latach 2014-2016

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl i Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Pozytywnym aspektem zmian demograficznych w gminie jest utrzymująca się wyższa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym oraz stale rosnąca liczba dzieci i młodzieży. Uwagę zwraca też znaczny odsetek osób w wieku produkcyjnym niemobilnym, któremu towarzyszył stały wzrost liczby osób starszych. Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co w dalszej perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

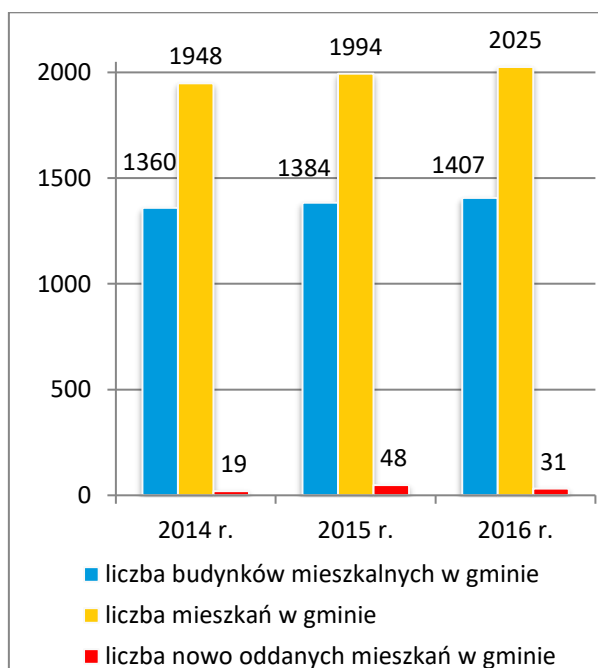
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba mieszkań w gminie Zaniemyśl zwiększała się z roku na rok (z 1.948 w 2014 r. do 2.025 w 2016 r.). W analizowanym okresie liczba nowo oddanych mieszkań w gminie ulegała wahaniom (19 w 2014 r., 48 w 2015 r., 31 w 2016 r.).

Z danych Urzędu Gminy Zaniemyśl wynika z kolei, że liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy była na zbliżonym poziomie (13 w 2015 r., po 12 w latach 2016-2017). Wśród nich wydzielono po 2 mieszkania socjalne w latach 2015-2016 oraz 4 mieszkania w 2017 roku.

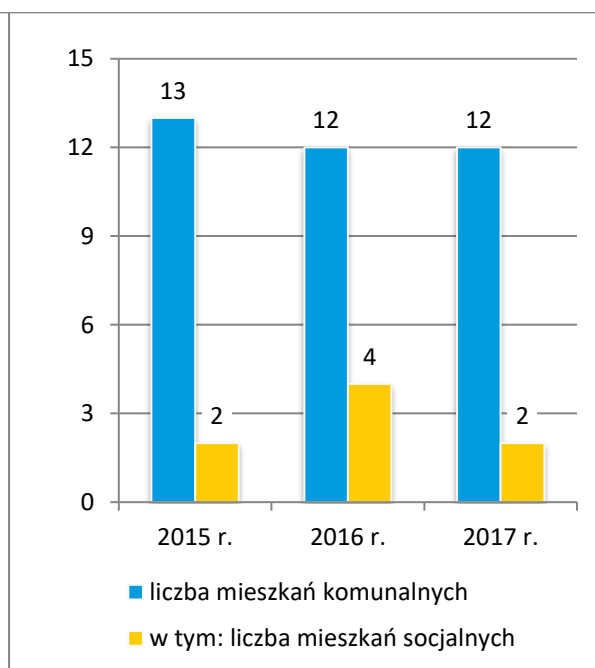
W latach 2015-2017 na przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy złożono odpowiednio 5, 4 i 8 wniosków, natomiast o przydział mieszkania socjalnego ubiegali się 3 osoby w 2015 roku, 4 osoby w 2016 roku i 6 osób w 2017 roku. Warto dodać, że w latach 2016-2017 1 osoba posiadała wyrok eksmisyjny bez wskazania lokalu socjalnego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2015-2017

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Zaniemyśl.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2016 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 98,7% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 96,1 i 93,4%, a centralne ogrzewanie 82,3% mieszkań. Jednocześnie do sieci gazowej dostęp miało 44,7% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy.

W analizowanym okresie w gminie wypłacano również dodatki energetyczne. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Dane szczegółowe na temat dodatków mieszkaniowych i energetycznych przyznanych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2015-2017

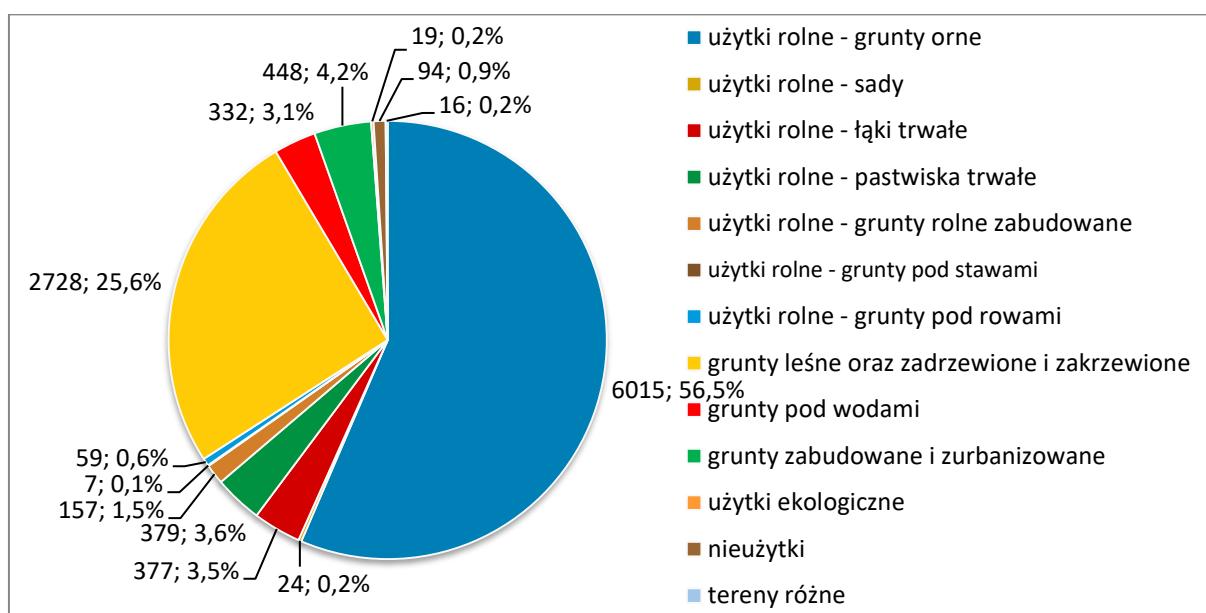
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	60	33	38
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	326	329	325
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	68.630	37.801	67.378
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	17	11	5
liczba przyznanych dodatków energetycznych	17	114	116
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	1.355	1.991	1.742

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Zaniemyśl jest gminą o charakterze rolniczym, a istotne znacznie w użytkowaniu jej terenu odgrywa turystyka. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (65,9%), w tym grunty orne (56,5%) oraz łąki i pastwiska (7,1%). Znaczną część obszaru zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (25,6%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie Zaniemyśl występują dobre warunki do produkcji rolniczej. Gleby III klasy bonitacyjnej zajmują 14,8% a IV klasy – 23% gruntów. Najlepsze gleby występują w rejonie wsi: Jaskowo, Winna, Śnieciska, Płaczki, Polwica, Łekno, Pigłowice, Wyszakowo i Luboniec.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 300 gospodarstw rolnych, w tym 293 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. Wśród gospodarstw rolnych było 14 gospodarstw o powierzchni do 1 ha, 53 gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, 59 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 67 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 100 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

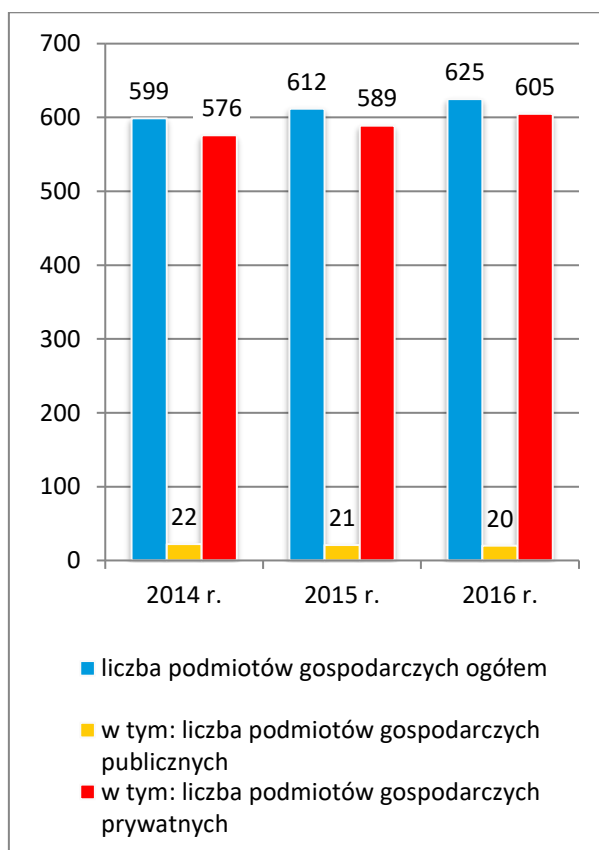
W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 267 gospodarstw rolnych spośród 282 trudniących się uprawą) i ziemniaki (121). Podstawowy kierunek

produkcji zwierzęcej stanowił z kolei chów trzody chlewnej (zajmowało się nim 120 gospodarstw spośród 154 utrzymujących zwierzęta gospodarskie) i bydła (78). Prowadzono także chów koni (11), a w części gospodarstw (27) hodowano drób, którego pogłowie liczyło łącznie 778.872 sztuki (na terenie gminy znajdują się ферmy drobiu).

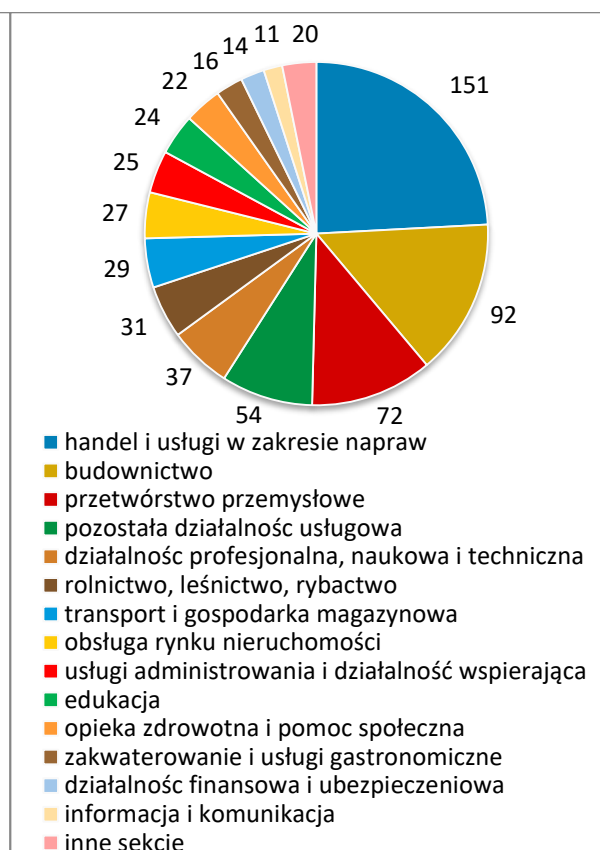
W latach 2014-2016 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 599 w 2014 r. do 625 w 2016 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (576 w 2014 r., 589 w 2015 r., 605 w 2016 r.). W 2016 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie były: handel i usługi w zakresie napraw (151 podmiotów), budownictwo (92) oraz przetwórstwo przemysłowe (72).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

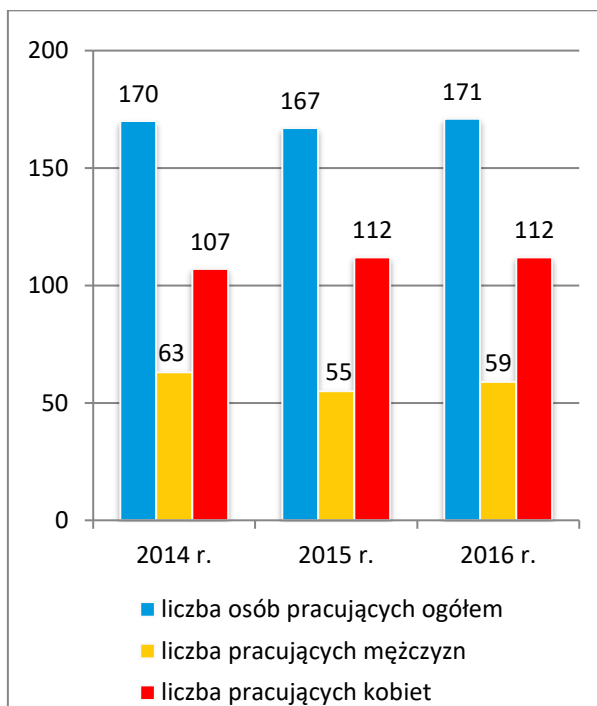
Do największych pracodawców na terenie gminy należą: Piekarnia Cukiernia Łobza Sp.j. w Zaniemyślu, Meble Tłok Sp. z o.o. w Zaniemyślu, Gospodarstwo Rolne Produkcja Drobiarska Daniel Pachura w Kępie Wielkiej oraz Emilia Meble Sp. z o.o. w Łęknie.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Zaniemyśl ulegała wahaniom (1.187 w 2014 r., 1.115 w 2015 r., 1.236 w 2016 r.). Liczba miejsc pracy na terenie gminy jest dostateczna; nadto mieszkańcy gminy znajdują zatrudnienie w pobliskim Śremie i Środzie Wielkopolskiej, także Kórniku, Gądkach i oddalonym o 35 km Poznaniu.

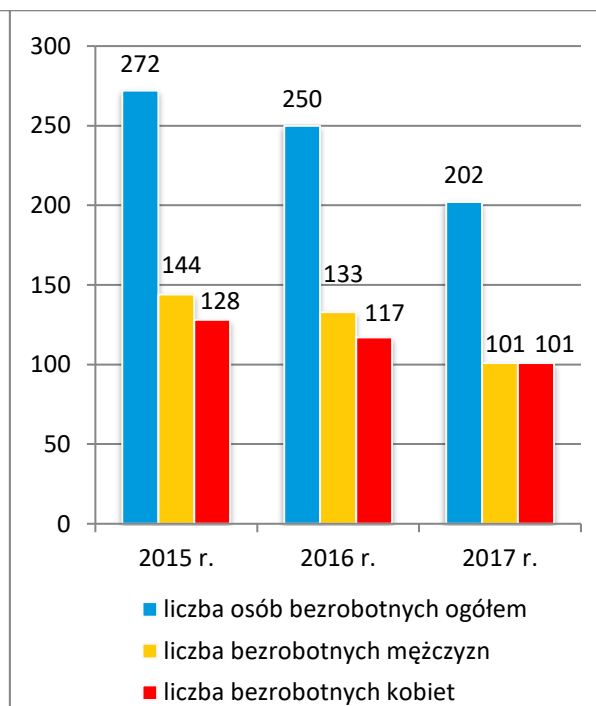
Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Środzie Wielkopolskiej, w latach 2015-2017 liczba osób bezrobotnych w gminie Zaniemyśl stale spadała (z 242 w 2015 r. do 151 w 2017 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły osoby bezrobotne długotrwale (139 w 2015 r., 121 w 2016 r., 68 w 2017 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2015-2017

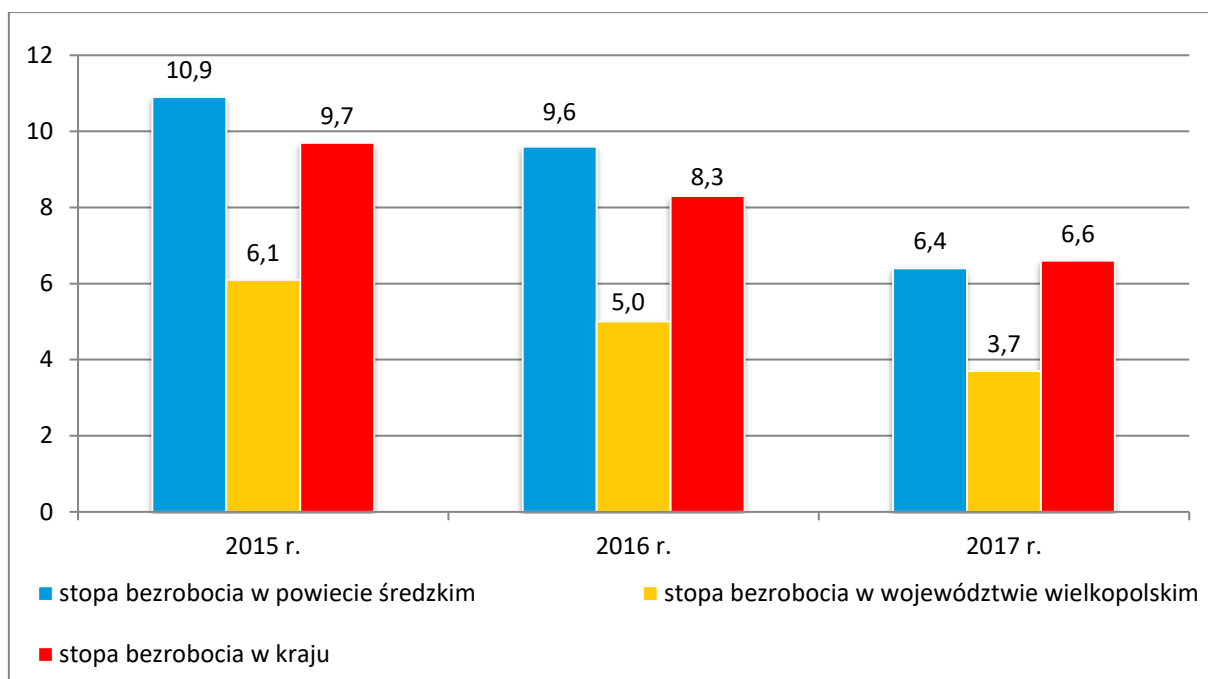
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2015-2017 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym zmniejszał się z roku na rok. W 2015 roku wyniósł on 6,4%, rok później osiągnął poziom 5,9%, a w 2017 roku spadł do 4,7%.

W latach 2015-2016 stopa bezrobocia w powiecie średzkim była wyższa niż w województwie wielkopolskim i w kraju, a w 2017 roku spadła poniżej średniej krajowej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

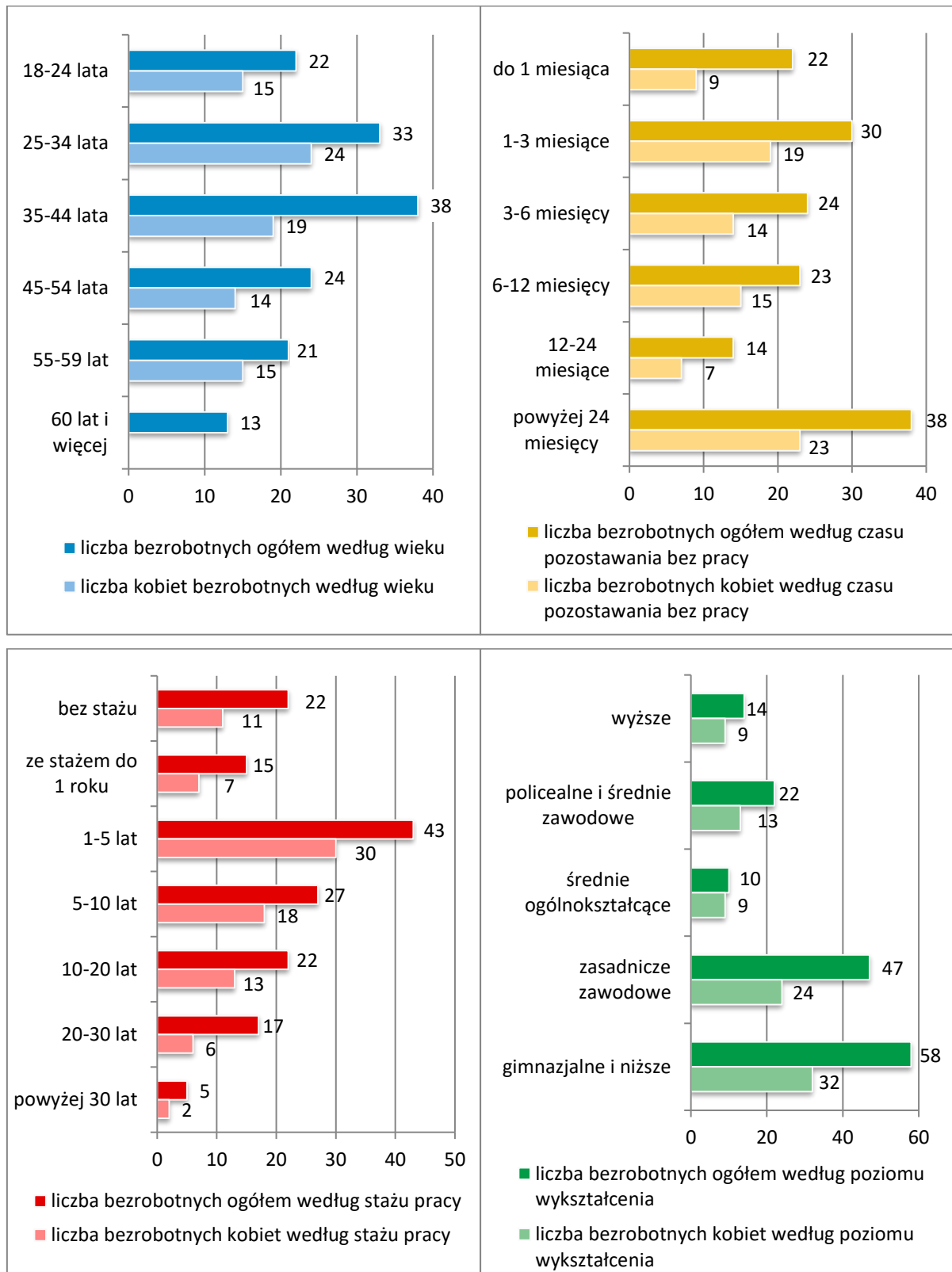
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie średzkim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2015-2017 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2017 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (38 osób, w tym 19 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (38 osób, w tym 23 kobiety), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (43 osoby, w tym 30 kobiet), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (58 osób, w tym 32 kobiety). Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Środzie Wielkopolskiej.

Z uwagi na fakt, iż bezrobocie przestało być istotnym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, a nadto w gminie obserwowany jest brak zainteresowania niepracujących mieszkańców pomocą w postaci innych form zatrudnienia, jak np. prace społecznie-użyteczne, wydaje się, że należy zwrócić uwagę na czynniki warunkujące ubóstwo wśród mieszkańców gminy. Być może determinuje je brak zarobkowych źródeł dochodu wynikający nie z braku dostępności pracy, ale woli jej podjęcia. W tym przypadku miałyby zastosowanie różnorodne formy aktywizacji i powiązanie ewentualnych świadczeń z podjęciem zatrudnienia.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Zaniemyśl działają 3 szkoły podstawowe oraz 5 przedszkoli, w tym 1 publiczne. We wszystkich szkołach znajdują się oddziały przedszkolne; Szkoła Podstawowa w Zaniemyślu prowadzi także wygaszane oddziały gimnazjum i klasę specjalną, a Szkoła Podstawowa w Pigłowicach wygaszane oddziały gimnazjum.

Młodzież z gminy może kontynuować naukę w szkołach ponadpodstawowych w Środzie Wielkopolskiej, Kórniku i Śremie, gdzie znajdują się szkoły zawodowe, technika i licea. W gminie nie ma żłobka. Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Szkoła Podstawowa im. R.W. Berwińskiego w Zaniemyślu	ul. Poznańska 28, 63-020 Zaniemyśl
2.	Szkoła Podstawowa w Śnieciskach	ul. Kościelna 2, 63-021 Śnieciska
3.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Pigłowicach (prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Oświaty i Kultury Na Wsi)	Pigłowice 32a, 63-021 Śnieciska
4.	Przedszkole Samorządowe „Kolorowy Świat” w Zaniemyślu	ul. H. Sienkiewicza 4, 63-020 Zaniemyśl
5.	Niepubliczne Przedszkole „Tygryski” przy Szkole Podstawowej w Pigłowicach (prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Oświaty i Kultury Na Wsi)	Pigłowice 32a, 63-021 Śnieciska
6.	Prywatne Niepubliczne Przedszkole „A Kuku” w Łęknie	Łęknio, ul. Poznańska 4, 63-020 Zaniemyśl

7.	Niepubliczne Przedszkole „Mali Odkrywcy” w Śnieciskach z oddziałem zamiejscowym w Czarnotkach (prowadzone przez Stowarzyszenie Na rzecz Rozwoju Gminy Zaniemyśl – Wuchta Wiary)	Czarnotki 47, 63-020 Zaniemyśl
8.	Niepubliczne Przedszkole Artystyczno-Językowe „Kreatywne Brzdące” w Zaniemyślu	ul. Poznańska 45, 63-020 Zaniemyśl

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

W roku szkolnym 2017/2018 do przedszkoli uczęszczało łącznie 258 dzieci a w szkołach naukę pobierało w sumie 805 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 115 nauczycieli, z czego 20 nauczycieli w przedszkolach, a 95 w szkołach.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego, do dyspozycji uczniów jest także stołówka, w której prowadzone jest dożywianie. Uczniowie w zależności od potrzeb objęci są opieką pedagoga, psychologa, logopedy i pielęgniarki, mogą również korzystać z porad doradcy zawodowego.

Równocześnie istnieje potrzeba uzupełnienia zasobów placówek oświatowych w gminie, m.in. poprzez doposażenie w nowoczesny sprzęt audiowizualny, wyposażenie świetlicy, zorganizowanie pomieszczenia do zajęć indywidualnych, a także budowę boisk i sali gimnastycznej.

Szkoły w gminie organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze.

Szkoły wykonują zadania profilaktyczne zawarte w programach profilaktyczno-wychowawczych oraz podejmują współpracę m.in. z Policją, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem rodzinnym, ośrodkiem pomocy społecznej i powiatowym centrum pomocy rodzinie. Prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Wśród działań profilaktycznych i wychowawczych podejmowanych w szkołach wymienić należy: rajdy, festyny i kiermasze, także organizację uroczystości szkolnych i patriotycznych; udział w projektach „Bezpieczna szkoła”, „Wielokulturowość”, „Zdrowy styl życia”, „Sprzątanie świata”, obchody Święta Ziemi.

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych oraz z zajęć z psychologiem i terapeutą.

Za najpilniejsze potrzeby, których zaspokojenie ma wpływ na rozwój placówek oświatowych w gminie, uznano: remonty budynków, w tym łazienek; wymianę wyposażenia sal lekcyjnych (potrzebne są nowe ławki, stoliki i szafy) oraz modernizację sprzętu komputerowego.

6. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Zaniemyśl są Gminny Ośrodek Kultury w Zaniemyślu i Biblioteka Publiczna Gminy Zaniemyśl. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest prowadzenie działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne i społeczne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą. Placówka zajmuje się w szczególności inicjowaniem, programowaniem i organizowaniem działalności kulturalnej, artystycznej i rekreacyjnej, tworzeniem warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i twórczości ludowej, organizowaniem usług kulturalnych wypełniających czas wolny poszczególnych grup ludności poprzez udostępnianie widowisk estradowych i wystaw oraz organizowaniem imprez z okazji świąt państwowych, regionalnych i rocznic okolicznościowych. Placówka zatrudnia pracowników na łączną liczbę 4 etatów, szacuje się, że jej stałą ofertą objętych jest ok. 450 osób. W ramach GOK-u działa Gminne Koło Śpiewacze – Zespół folklorystyczny „Lutnia”, sekcja wokalistyki oraz prowadzone są zajęcia Tai Chi.

Bazę do prowadzenia działalności kulturalnej i rekreacyjnej w gminie stanowi siedziba GOK-u z salą widowiskową i sceną, Izba Pamięci (ul. Średzka 14) z bogatym zbiorem pamiątek wybitnych postaci, m.in. hrabiego Edwarda Raczyńskiego oraz bohaterów Powstania Wielkopolskiego i II Wojny Światowej, Amfiteatr (ul. Plażowa) ze sceną i zapleczem sanitarnym.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do zadań placówki należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie,

przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie ich na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2016 roku księgozbiór biblioteczny liczył 26.596 woluminów, liczba czytelników wyniosła 956, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 14.881 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet.

Obok podstawowej działalności Biblioteka aktywnie włącza się w organizację imprez okolicznościowych, konkursów i spotkań, prowadzi warsztaty i lekcje biblioteczne oraz zajęcia z biblioterapii dla dzieci i seniorów; promuje czytelnictwo poprzez m.in. udział w Tygodniu Bibliotek, Światowym Dniu Książki i Praw Autorskich, Dniach Literatury dla Dzieci. Placówka zatrudnia pracowników na łączną liczbę 2,25 etatu.

Działalność kulturalną na terenie gminy prowadzi również Koło Gospodyń Wiejskich w Zwoli, którego członkinie zajmują się głównie pielęgnowaniem i popularyzowaniem tradycji regionalnych oraz aktywizowaniem lokalnej społeczności.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury w Zaniemyślu	ul. Sienkiewicza 3, 63-020 Zaniemyśl
2.	Biblioteka Publiczna Gminy Zaniemyśl	ul. Sienkiewicza 4, 63-020 Zaniemyśl

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

Gmina Zaniemyśl posiada różnorodny kalendarz imprez – kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do najważniejszych, organizowanych w gminie należą m.in.: Dożynki Gminne oraz Zaniemyskie Bitwy Morskie.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Hala widowiskowo-sportowa w Zaniemyślu	ul. Poznańska 30, 63-020 Zaniemyśl
2.	Stadion sportowy w Zaniemyślu	ul. Poznańska 28, 63-020 Zaniemyśl
3.	Boisko Orlik w Łęknie	Łęknio, 63-020 Zaniemyśl
4.	Amfiteatr w Zaniemyślu	ul. Plażowa, 63-020 Zaniemyśl
5.	Plac zabaw w Zaniemyślu	ul. Plażowa, 63-020 Zaniemyśl
6.	Plac zabaw w Polwicy	Polwica, 63-021 Śnieciska
7.	Plac zabaw w Łęknio/Jeziory Małe	Zbieg wsi Łęknio, ul. Poznańska/Jeziory Małe, ul. Kórnicka
8.	Plac zabaw w Lubonieczku	Lubonieczek, 63-020 Zaniemyśl
9.	Plac zabaw w Jeziorach Wielkich	Jeziory Wielkie ,63-020 Zaniemyśl
10.	Plac zabaw w Śnieciskach	Śnieciska, 63-021 Śnieciska
11.	Plac zabaw w Czarnotkach	Czarnotki, 63-020 Czarnotki

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

W gminie odbywają się imprezy sportowo-rekreacyjne, wśród których wymienić należy ogólnopolskie zawody w chodzie sportowym oraz mecze piłki nożnej (liga okręgowa).

Gmina posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Potencjał rekreacyjny gminy tworzą przede wszystkim bogate siedliska leśne i liczne jeziora, z których wiele nadaje się do kąpieli, m.in. Raczyńskie, Łęknio, Jezioro Małe, Jezioro Wielkie. Z uwagi na centralne położenie w województwie wielkopolskim Zaniemyśl stanowi łatwo dostępne zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców Poznania, Środy Wielkopolskiej i Śremu. W gminie znajdują się atrakcyjnie usytuowane i bogato wyposażone ośrodki wypoczynkowe. Jedną z atrakcji gminy jest, kursująca od niemal stu lat, kolejka wąskotorowa; obecnie jeździ sezonowo na trasie Środa Wielkopolska – Zaniemyśl. Na terenie gminy znajdują się wytyczone szlaki turystyczne oraz trasy rowerowe.

7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Zaniemyśl funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone są 4 prywatne praktyki lekarskie oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Proximus” w Zaniemyślu	ul. Sienkiewicza 2, 63-020 Zaniemyśl
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dadent” w Zaniemyślu	ul. Sosnowa 4a, 63-020 Zaniemyśl
3.	Gabinet Stomatologiczny Hanna Pieśkiewicz w Zaniemyślu	ul. Dębowa 6, 63-020 Zaniemyśl
4.	Praktyka Stomatologiczna „Dadent Plus” w Zaniemyślu	ul. Sienkiewicza 2, 63-020 Zaniemyśl
5.	Apteka „Magdalenka” w Zaniemyślu	ul. Poznańska 6, 63-020 Zaniemyśl
6.	Apteka „TopFarm” w Zaniemyślu	ul. Średzka 1a, 63-020 Zaniemyśl

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

W ramach Przychodni Zespołu Lekarza Rodzinnego „Proximus” w Zaniemyślu działają: poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinet położnej i pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet ginekologiczno-położniczy, gabinet szczepień oraz gabinet zabiegowy. Z kolei w ramach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Dadent” w Zaniemyślu działa poradnia stomatologiczna. W gminie brakuje lekarzy każdej specjalizacji.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej była na zbliżonym poziomie. W 2014 roku wyniosła ona 21.731, rok później 22.011, a w 2016 roku 21.862.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się poza gminą, w Śremie i Środzie Wielkopolskiej. Są to: Szpital Powiatowy im. Tadeusza Malińskiego Sp. z o.o. w Śremie (ul. Chełmońskiego 1, 63-100 Śrem) oraz Szpital Średzki Serca Jezusowego Sp. z o.o. w Środzie Wielkopolskiej (ul. Żwirki i Wigury 10, 63-000 Środa Wielkopolska).

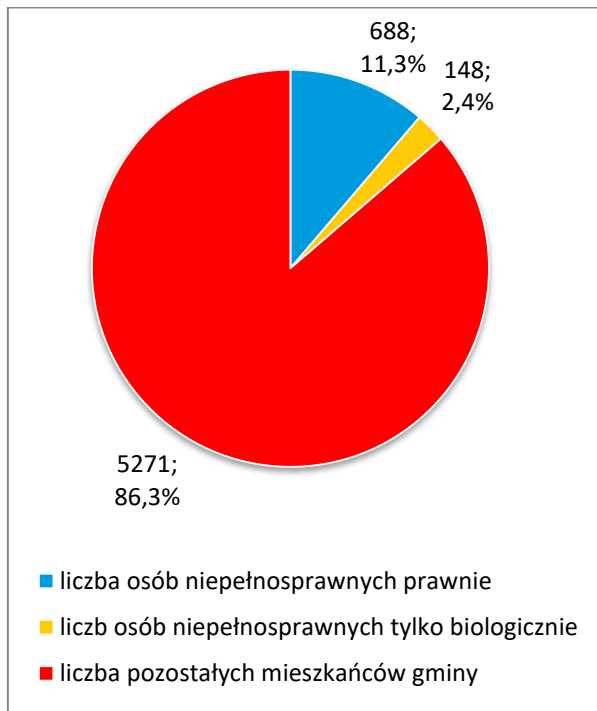
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

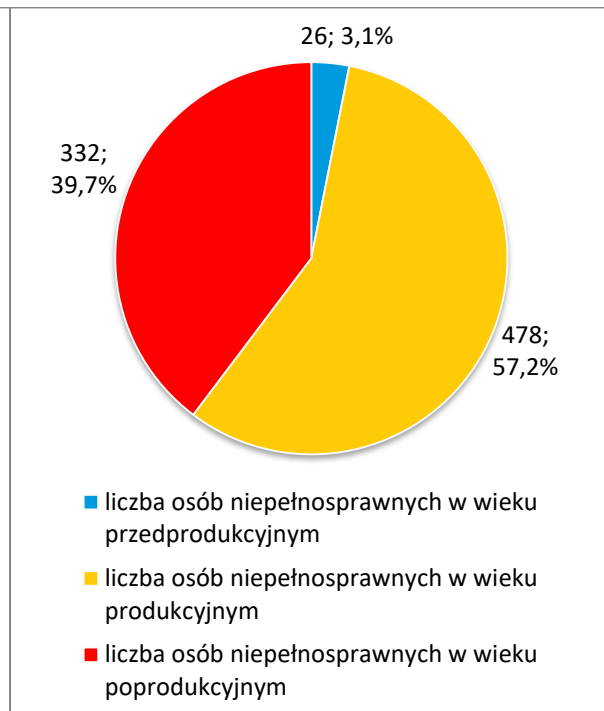
W 2002 roku w gminie Zaniemyśl mieszkało 836 osób niepełnosprawnych, w tym 394 mężczyzn i 442 kobiety. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (688 osób, tj. 82,3%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 148 osób (17,7%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 13,7%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (478 osób, tj. 57,2%) i poprodukcyjnym (332 osoby, tj. 39,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

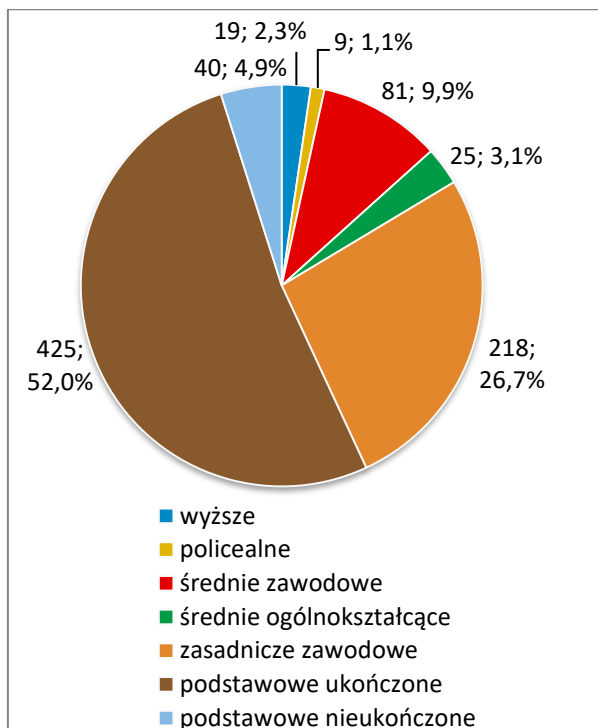
Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 13% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 42,7%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (425 osób, tj. 52%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (646 osób, tj. 77,3%).

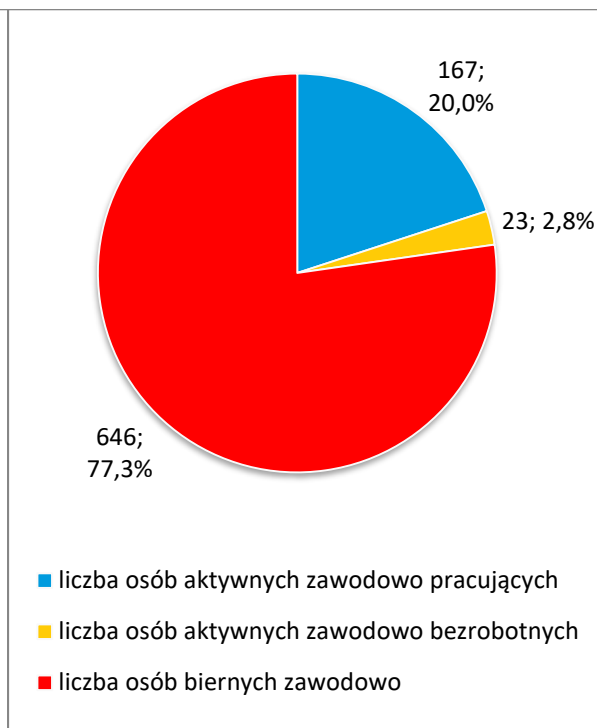
Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

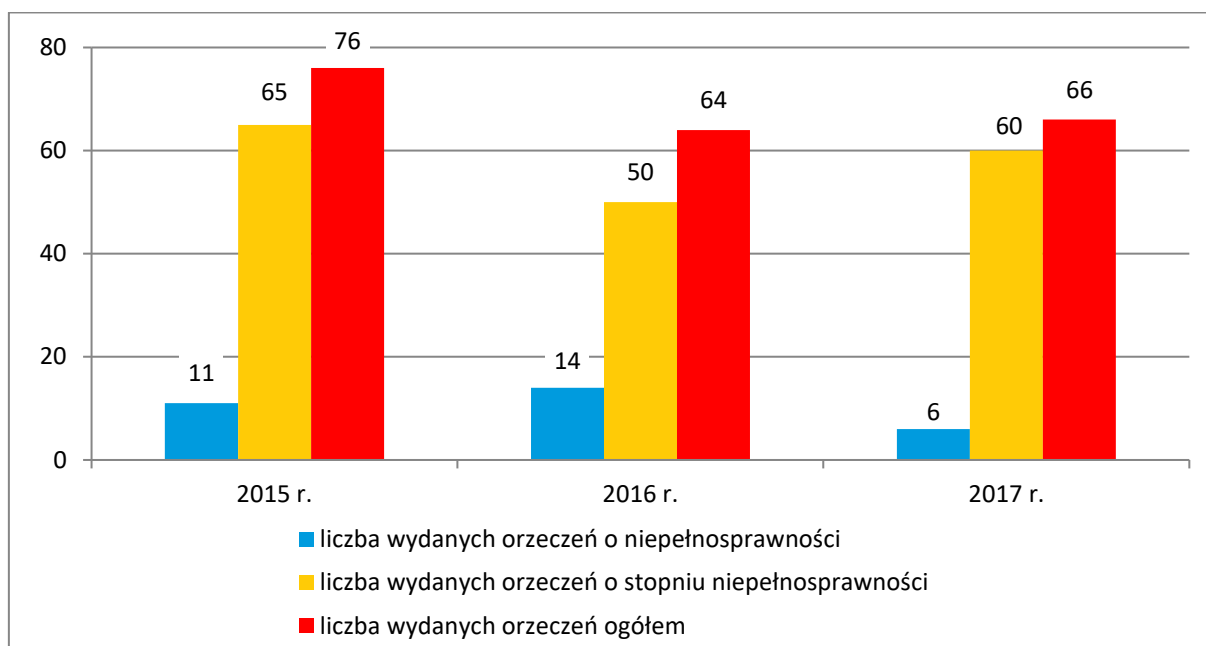
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Zaniemyśl zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Środzie Wielkopolskiej. Według jego danych, w 2017 roku liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) była mniejsza niż w latach 2015-2016 (11 w 2015 r., 14 w 2016 r., 6 w 2017 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) ulegała wahaniom (65 w 2015 r., 50 w 2016 r., 60 w 2017 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Środzie Wielkopolskiej do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2015-2017

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Środzie Wielkopolskiej.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

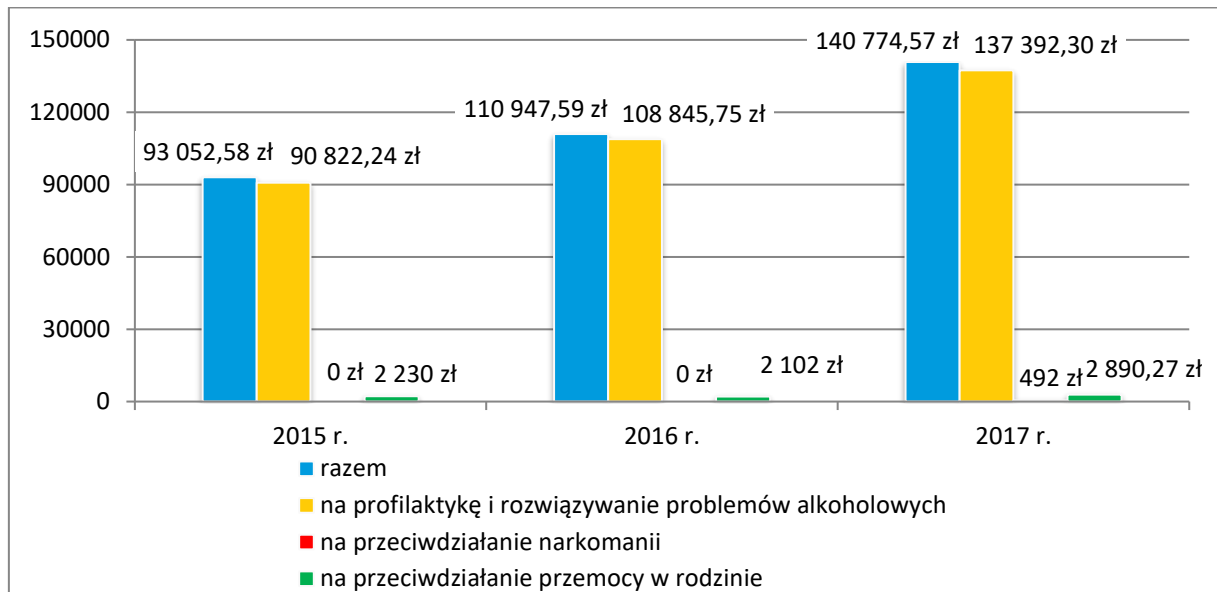
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

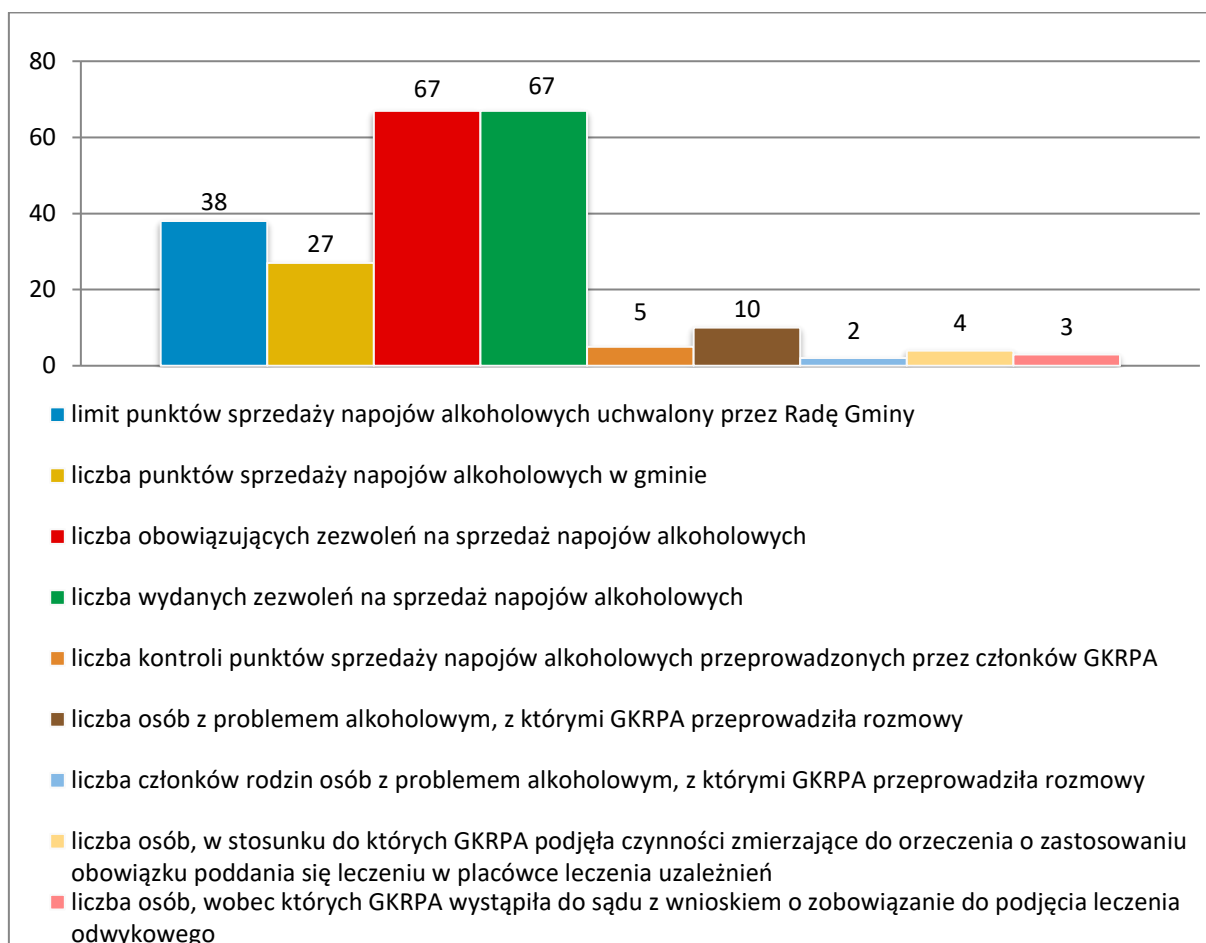
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Zaniemyśl w latach 2015-2017.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2015-2017

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

W latach 2015-2017 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (z 93.052,58 zł w 2015 r. do 140.774,57 zł w 2017 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Zaniemyśl, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2017 roku

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

W 2017 roku uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie wyniósł 38, a ich liczba 27. W analizowanym roku obowiązywało i wydano 67 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a członkowie GKRPA przeprowadzili 5 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Warto dodać, że w 2017 roku nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W analizowanym roku GKRPA przeprowadziła rozmowy z 10 osobami z problemem alkoholowym oraz z 2 członkami ich rodzin. W 2017 roku Komisja podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (wobec 4 osób), a także występowała w tej sprawie do sądu (w przypadku 3 osób).

W analizowanym roku członkowie GKRPA nie kontaktowali się z osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Zaniemyślu – Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Punkt konsultacyjno-informacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także Świetlice opiekuńczo-wychowawcze prowadzone przez GKRPA przy Szkołach Podstawowych w Zaniemyślu, Śnieciskach i Pigłowicach, w Śremie – Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Akson”, Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia, oraz w Środzie Wielkopolskiej – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający w jego strukturach Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Stowarzyszenie Abstynentów „Nowe Życie” w Środzie Wielkopolskiej.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zaniemyślu	ul. Średzka 9, 63-020 Zaniemyśl
Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu	Łętko, ul. Poznańska 12b, 63-020 Zaniemyśl
Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Łętko, ul. Poznańska 12b, 63-020 Zaniemyśl
Punkt konsultacyjno-informacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Zaniemyślu (w budynku Urzędu Gminy Zaniemyśl)	ul. Średzka 9 (wejście od ul. Sienkiewicza 3), 63-020 Zaniemyśl
Świetlica opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez GKRPA przy Szkole Podstawowej w Zaniemyślu w budynku w Łęknie	Łętko, ul. Poznańska 12, 63-020 Zaniemyśl
Świetlica opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez GKRPA przy Szkole Podstawowej w Śnieciskach	ul. Kościelna 2, 63-021 Śnieciska
Świetlica opiekuńczo-wychowawcza prowadzona przez GKRPA przy Szkole Podstawowej w Pigłowicach	Pigłowice 32a, 63-021 Śnieciska

Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Śremie (Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu, Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu)	ul. Mickiewicza 5, 63-100 Śrem
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Akson” w Śremie (Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia)	ul. Staszica 1/1, 63-100 Śrem
Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Śremie (Oddział dzienny dla osób uzależnionych od alkoholu, Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu)	ul. Mickiewicza 5, 63-100 Śrem
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Środzie Wielkopolskiej (Poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/leczenia uzależnień)	ul. Szarytek 8/45, 63-000 Środa Wielkopolska
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej	ul. Szkolna 2, 63-000 Środa Wielkopolska
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej	ul. Lipowa 12, 63-000 Środa Wielkopolska
Stowarzyszenie Abstynentów „Nowe Życie” w Środzie Wielkopolskiej, telefon zaufania AA (61) 285 26 58	ul. Westerplatte 5, 63-000 Środa Wielkopolska

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaniemyślu wynika, że w latach 2015-2017 liczba rodzin objętych wsparciem w gminie z powodu alkoholizmu była na podobnym poziomie (5 osób w 2015 r., 7 rodzin liczących 9 osób w 2016 r., 5 osób w 2017 r.). Jednocześnie w 2017 roku, w stosunku do lat 2015-2016, znacznie spadła liczba rodzin, które otrzymały świadczenia pomocy społecznej w związku z przemocą w rodzinie (5 rodzin liczących 18 osób w 2015 r., 6 rodzin liczących 16 osób w 2016 r., 1 osoba w 2017 r.). W analizowanym okresie OPS nie świadczył wsparcia z powodu narkomanii.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W latach 2015-2017 zorganizowano odpowiednio 41, 39 i 44 posiedzenia grup roboczych, które prowadziły procedurę „Niebieskie Karty” w odpowiednio 23, 24 i 21 rodzinach. W 2015 roku koszt obsługi administracyjnej Zespołu wyniósł 2 230,34 zł, rok później 2 101,84 zł, a w 2017 roku 2.890,27 zł.

W działającym w Zaniemyślu Punkcie konsultacyjno-informacyjnym ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie dyżury pełnią członkowie GKRPA. W 2017 roku objęli oni wsparciem 12 osób z problemem alkoholowym oraz 2 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików).

Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Zaniemyślu z siedzibą w Łęknie oraz jej oddziały w Śnieciskach i Pigłowicach organizują i finansują zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne w formach pozaszkolnych. Są one skierowane do dzieci zagrożonych uzależnieniem ze względu na alkoholizm rodziców lub pojawiającą się przemoc w rodzinie. W 2017 roku pod opieką świetlic pozostawało łącznie 45 dzieci; do każdej placówki uczęszczało maksymalnie 15 dzieci w wieku od 7 do 16 lat.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i wychowawców, pozalekcyjnych zajęć sportowych, zajęć w placówkach wsparcia dziennego oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

W 2017 roku skierowanymi do dzieci i młodzieży programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej objęto w gminie 180 uczniów i 10 nauczycieli, w festynach i innych imprezach plenerowych – 300 osób, w szkoleniach i warsztatach dla nauczycieli i wychowawców – 17 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 15 osób, w zajęciach w 3 placówkach wsparcia dziennego – 45 dzieci, a w koloniach z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – 8 osób.

Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie corocznie wiosną organizuje dla dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy konkurs plastyczny o tematyce przemocy w rodzinie. Z kolei w miesiącach jesiennych w sali Gminnego Ośrodka Kultury w Zaniemyślu odbywa się (także co roku) konferencja ph. „Gmina przeciw przemocy”. Jest ona otwarta dla wszystkich osób zainteresowanych. Udział w konferencji biorą głównie nauczyciele, radni i sołtysi – każdorazowo od 70 do 100 osób. Jedną z pozycji na konferencji jest uroczyste prezentowanie konkursowych prac dzieci i młodzieży, ogłoszenie laureatów i wręczenie nagród. Zespół co roku zaprasza placówki oświatowe, GKRPA i stowarzyszenia do współpracy w tych działaniach.

Zespół Interdyscyplinarny opracował ulotkę informacyjną dla mieszkańców gminy, która jest co roku rozpowszechniana w urzędach, aptekach, ośrodku zdrowia i szkołach. Systematycznie prowadzona jest także akcja edukacyjna poprzez wywieszanie plakatów o tematyce przemocy we wszystkich miejscowościach w gminie.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Zaniemyśl problem bezdomności ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu z siedzibą w Łęknie. W 2015 roku, w związku z bezdomnością, objął on wsparciem 4 osoby, rok wcześniej 1 osobę, a w 2017 roku – 2 osoby.

W gminie nie ma placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym. W związku z tym gmina Zaniemyśl, a w jej imieniu miejscowy OPS, zleca, w oparciu o konkurs ofert, świadczenie usług schronienia dla osób bezdomnych. W 2017 roku wykonanie usługi schronienia dla 3 osób bezdomnych (kobiet i mężczyzn) powierzono Fundacji Na Rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem (ul. Adama Mickiewicza 21, 63-100 Śrem), która prowadzi Schronisko dla Bezdomnych Kobiet (ul. Dutkiewicza 8a, 63-100 Śrem) i Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn (Nochowo, ul. Śremska 12, 63-100 Śrem).

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych

i społecznych, przedstawiciele społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Zaniemyśl czuwa Komenda Powiatowa Policji w Środzie Wielkopolskiej (ul. Harcerska 22, 63-000 Środa Wielkopolska). Według jej danych, w 2017 roku na terenie gminy Zaniemyśl odnotowano 45 przestępstw i zatrzymano 32 podejrzanych o ich popełnienie (szacuje się, że 13 pozostało nieujętych). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępczość w gminie w 2017 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców
przestępstwa przeciwko mieniu (art. 178 KK, art. 278 KK, art. 279 KK, art. 284 KK, art. 286 KK, art. 288 KK)	26	13
przestępstwa przeciwko rodzinie (art. 207 KK)	2	2
przestępstwa przeciwko wolności (art. 190 KK)	3	3
przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (art. 200 KK)	1	1
przestępstwa przeciwko działalności instytucji (art. 224 KK)	2	2
przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (art. 158 KK)	4	4
przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (art. 180 KK)	1	1
przestępstwa narkotykowe (art. 62 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii)	6	6

Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Środzie Wielkopolskiej.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Zaniemyśl wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu z siedzibą w Łęknie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2017 roku kadrę OPS-u stanowiło 9 osób, w tym kierownik, 2 pracowników socjalnych oraz 6 innych pracowników, m.in. główna księgowa, inspektor ds. świadczeń pomocy społecznej, referent ds. świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego, referent ds. świadczenia wychowawczego oraz dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Ośrodek zatrudniał również asystenta rodziny i opiekunki środowiskowe.

W analizowanym roku Ośrodek nie spełniał wynikającego z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2017 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	2
wykształcenie wyższe	1
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	6
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	3
wykształcenie inne	0

wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	1

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

W latach 2016-2017 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były znacznie wyższe niż w 2015 roku (2.622.275 zł w 2015 r., 6.673.945 zł w 2016 r., 8.168.880 zł w 2017 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze (3.840.518 zł w 2016 r., 5.097.641 zł w 2017 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zwiększały się środki finansowe przeznaczone m.in. na: przeciwdziałanie alkoholizmowi, pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, zasiłki stałe, świadczenia rodzinne oraz wspieranie rodziny przez asystenta rodziny zmniejszyły się natomiast środki m.in. na dożywianie i pomoc materialną dla uczniów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2015-2017

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2015 r.	w 2016 r.	w 2017 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	0	0	492
przeciwdziałanie alkoholizmowi	90.822	108.846	137.392
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	114.851	148.909	159.050
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2.230	2.102	2.890
składki na ubezpieczenia zdrowotne	5.331	6.501	9.127
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	123.872	91.114	95.339
dodatki mieszkaniowe	68.630	37.801	67.378
zasiłki stałe	44.139	54.450	66.285
Ośrodek Pomocy Społecznej	337.761	342.498	347.405
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	9.369	35.125	26.791
pomoc w zakresie dożywiania	80.039	58.343	35.700
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	123.260
rodzina			
świadczenie wychowawcze	X	3.840.518	5.097.641
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.578.499	1.825.700	1.849.975
wspieranie rodziny	16.875	18.490	21.366

rodziny zastępcze	82.742	66.059	75.026
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	67.115	37.489	30.218
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	0	23.545
ogółem	2.622.275	6.673.945	8.168.880
w tym w budżecie OPS-u	2.367.848	2.671.832	8.000.778

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

W latach 2015-2017 liczba osób, którym udzielono w gminie pomocy i wsparcia zmniejszała się z roku na rok się (z 580 w 2015 r. do 418 w 2017 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 380 w 2015 r. do 228 w 2017 r.).

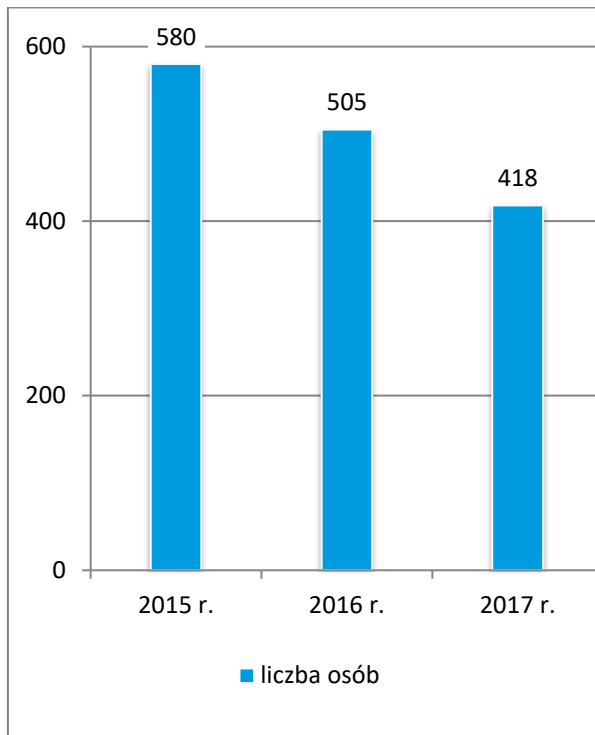
W analizowanym okresie systematycznie spadała również liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (z 245 w 2015 r. do 140 w 2017 r.) oraz świadczenie niepieniężne (z 260 w 2015 r. do 134 w 2017 r.).

Wśród głównych przyczyn zmniejszania się liczby beneficjentów pomocy społecznej należy wymienić poprawę sytuacji na rynku pracy, co prowadzi do spadku liczby osób pozostających bez zatrudnienia, oraz wprowadzenie Rządowego Programu „Rodzina 500 plus”, który przyczynił się do polepszenia sytuacji finansowej rodzin.

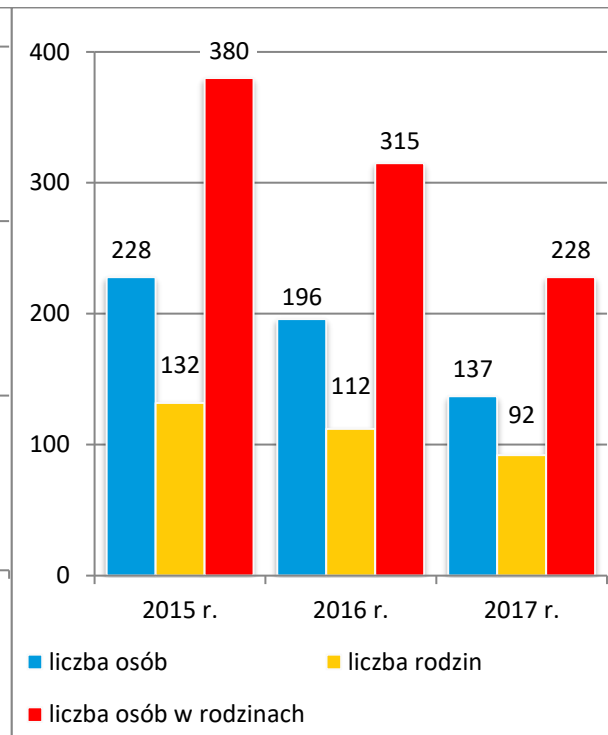
W latach 2015-2017 stale zmniejszała się także liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (132 w 2015 r., 112 w 2016 r., 92 w 2017 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (380 w 2015 r., 315 w 2016 r., 228 w 2017 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2015-2017 udzielono pomocy i wsparcia

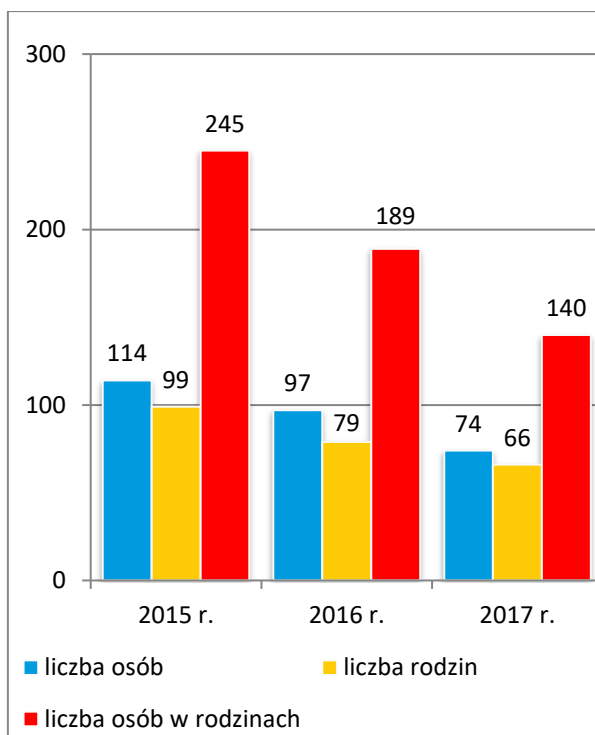

Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie

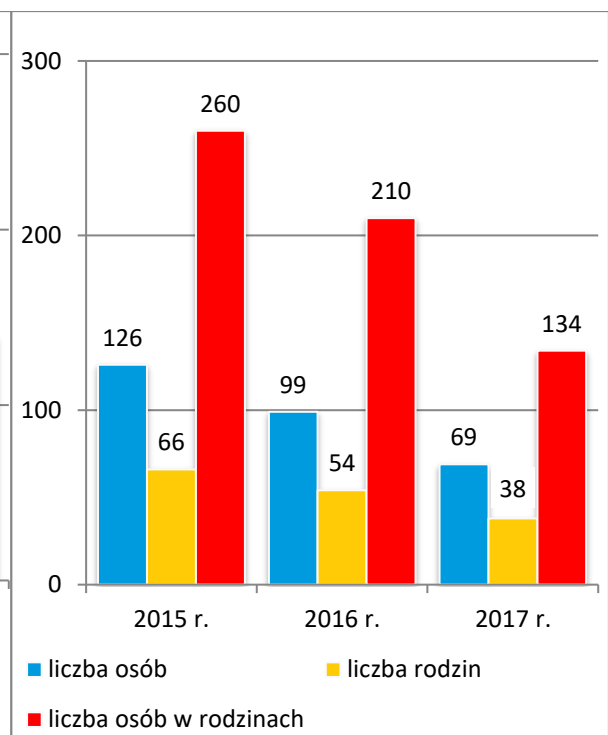

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie niepieniężne

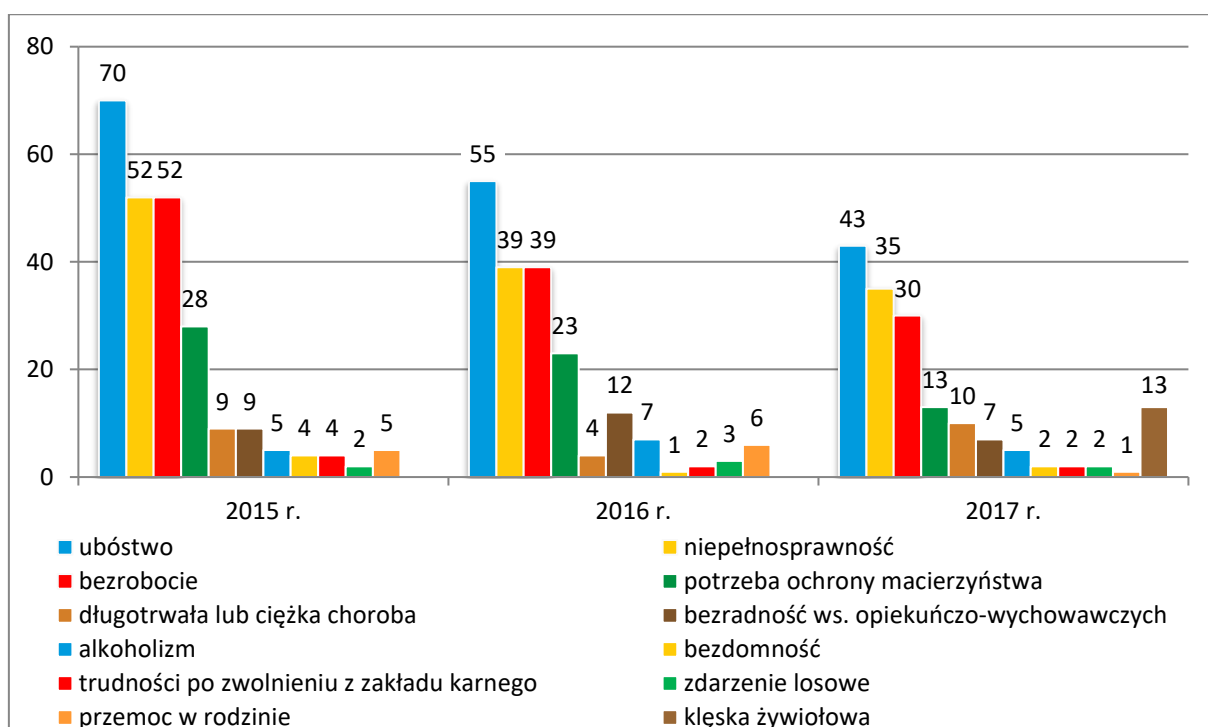

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

W latach 2015-2017 powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej zmieniały się. Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS w latach 2015-2016 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem i ogólnie rozumianym ubóstwem. Znaczna część beneficjentów świadczeń pomocy doświadczała także bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz zmagająca się z niepełnosprawnością.

Z kolei w 2017 roku, w związku ze znacznym spadkiem bezrobocia, głównymi powodami ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej w gminie było ubóstwo oraz zły stan zdrowia, a w dalszej kolejności bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017 (liczba rodzin)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

W latach 2015-2017 systematycznie zmniejszała się liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (z 70 w 2015 r. do 43 w 2017 r.), niepełnosprawności (z 52 w 2015 r. do 35 w 2017 r.), bezrobocia (z 52 w 2015 r. do 30 w 2017 r.) oraz potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności (z 28 w 2015 r. do 13 w 2017 r.). Jednocześnie wahaniom ulegała liczba rodzin zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą (9 w 2015 r., 4 w 2016 r.,

10 w 2017 r.), bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (9 w 2015 r., 12 w 2016 r., 7 w 2017 r.) i alkoholizmu (5 w 2015 r., 7 w 2016 r., 5 w 2017 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2015-2017

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
pieniężne	zasiłek stały	13	12	13	104	107	124
	zasiłek okresowy	28	20	22	130	120	80
	zasiłek celowy	101	90	64	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	25	31	18	145	115	74
niepieniężne	posiłek	113	85	55	14.122	9.439	7.177
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	113	85	55	14.122	9.439	7.177
	schronienie	4	2	2	49	7	3
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	1	0	1	1
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	5	5	7	49	60	64
usługi	usługi opiekuńcze	7	8	8	1.905	2.556	1.748
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	141*	120*	107*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	1*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	6	6	X	X	X
	projekt socjalny	X	X	0	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	5* (1)	8* (1)	7* (1)	X	X	X
	liczba dzieci z gminy w pieczy zastępczej	82.742	66.059	77.026	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2015-2017 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W latach 2015-2017 liczba osób nim objętych systematycznie zmniejszała się (ze 101 w 2015 r. do 64 w 2017 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2015-2017 roku liczba osób objętych posiłkiem stale spadała (ze 113 w 2015 r. do 55 w 2017 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2015-2017 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, zmniejszała się z roku na rok (ze 141 w 2015 r. do 107 w 2017 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej zatrudniając asystentów rodziny, którzy w latach 2015-2017 mieli pod opieką odpowiednio 5, 8 i 7 rodzin (środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach resortowego Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”). Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej – 82.742 zł w 2015 roku, 66.059 zł w 2016 roku oraz 77.026 zł w 2017 roku.

W latach 2015-2017 OPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, a także delegując do niego swoich pracowników.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. Liczba wydawanych kart zmniejsza się z roku na rok (122 w 2015 r., 104 w 2016 r., 79 w 2017 r.).

W latach 2016-2017 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze – dla 556 rodzin w 2016 roku oraz dla 562 rodzin w 2017 roku, na łączną kwotę odpowiednio 3.840.518 zł i 5.097.641 zł.

Ośrodek bierze również udział w realizacji projektów i zadań finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, resortu pracy i polityki społecznej, także z budżetu gminnego. W 2017 roku OPS realizował gminny program pn. „Pomagamy szczęściu x 3 i więcej” oraz program partnerski pn. „Zwiększenie dostępu do usług społecznych w powiecie średzkim”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach którego rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze uczestniczyły w warsztatach podnoszących umiejętności rodzicielskie oraz w indywidualnych konsultacjach specjalistów.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2016-2017 ogólna liczba udzielonych świadczeń była wyższa niż w 2015 roku (8.328 w 2015 r., 9.107 w 2016 r., 9.058 w 2017 r.). Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków zwiększała się z roku na rok (z 6.727 w 2015 r. do 7.392 w 2017 r.), z kolei liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych w 2017 roku była niższa niż w latach 2015-2016 (1.275 w 2015 r., 1.288 w 2016 r., 1.209 w 2017 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	6.727	7.382	7.392
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.275	1.288	1.209
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	233	219	218
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	0	X	X
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	37	42	55
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	56	74	60
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	X	102	124
ogółem			
liczba świadczeń	8.328	9.107	9.058
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	21	6	0
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
	X	X	2

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

W latach 2015-2016 Ośrodek przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2015-2016 OPS wypłacił odpowiednio 21 i 6 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 10.920 i 3.155 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2015-2017 liczba tych składek ulegała wahaniom (207 w 2015 r., 189 w 2016 r., 235 w 2017 r.), a ich wartość w 2017 roku była wyższa niż w latach 2015-2016 (55.630 zł w 2015 r., 54.080 zł w 2016 r., 64.241 zł w 2017 r.).

W 2017 roku Ośrodek przyznawał również jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa. W 2017 roku Ośrodek przyznał 2 takie świadczenia na łączną kwotę 8.000 zł.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2015-2017 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 33 w 2015 r. do 28 w 2017 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń (z 659 w 2015 r. do 538 w 2017 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	33	31	28
liczba wypłaconych świadczeń	659	613	538
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	203.730	201.200	187.370

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Zaniemyśl, poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, nie funkcjonują inne instytucje wsparcia. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość korzystania z oferty instytucji udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej , ul. Szkolna 2, 63-000 Środa Wielkopolska.	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej , ul. Lipowa 12, 63-000 Środa Wielkopolska.	Zakres oferowanych usług: udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej.
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej , ul. Kościuszki 6b, 63-000 Środa Wielkopolska.	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna, zawodowa i medyczna; rozwijania umiejętności życia codziennego; terapia zajęciowa. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną i chorobami psychicznymi.
Publiczna placówka opiekuńczo-wychowawcza w Szlachcinie , Szlachcin 32a, 63-000 Środa Wielkopolska.	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej , ul. Szkolna 2, 63-000 Środa Wielkopolska.	Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia, którego celem jest podniesienie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym z powodu choroby poważne trudności w życiu codziennym. Kategoria klienta: osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualną.
Schronisko dla Bezdomnych Kobiet w Śremie , ul. Dutkiewicza 8a, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: schronienie, posiłki, wsparcie psychologiczne, terapia. Kategoria klienta: kobiety bezdomne.
Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Nochowie , Nochowo, ul. Śremska 12, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: schronienie, posiłki, wsparcie psychologiczne, terapia. Kategoria klienta: mężczyźni bezdomni.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Wielkopolskiej , ul. Żwirki i Wigury 3, 63-100 Środa Wielkopolska.	Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl i Starostwo Powiatowe w Środzie Wielkopolskiej.

Mieszkańcy gminy mogą również korzystać z oferty pomocowej organizacji pozarządowych, m.in. udzielających wsparcia osobom bezdomnym i ubogim oraz działających w obszarze kultury i rekreacji.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Zaniemyśl funkcjonuje kilkanaście organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy Gminy Zaniemyśl z organizacjami pozarządowymi, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Zaniemyśl – Wuchta Wiary , ul. H. Sienkiewicza 3, 63-020 Zaniemyśl.	Działalność na rzecz polepszenia warunków życia mieszkańców gminy Zaniemyśl, podejmowanie i wspomaganie działań integracyjnych, wspieranie inicjatyw społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom.
2.	Stowarzyszenie Pomocna Dłoń RP , ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 63-020 Zaniemyśl.	Niesienie pomocy charytatywnej osobom potrzebującym, rzecznictwo na rzecz osób bezrobotnych, prowadzenie Banku Żywności i Bank Leków, organizowanie czasu wolnego podopiecznym, prowadzenie chóru i zajęć sportowych.

3.	Stowarzyszenie Kolano Warty , ul. Plażowa 40, 63-020 Zaniemyśl.	Działalność na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, m.in. poprzez aktywizowanie oraz wspieranie społeczności obszarów wiejskich, realizacja lokalnej strategii, promocja obszarów wiejskich.
4.	Stowarzyszenie „Ziemia Zaniemyska” , ul. Średzka 16a, 63-020 Zaniemyśl.	Upowszechnianie wiedzy o regionie, badanie przeszłości regionu, kultywowanie tradycji, rozwijanie i wspieranie twórczego, nowatorskiego myślenia i działania mieszkańców gminy.
5.	„Działamy Razem w Zaniemyślu” , ul. Poznańska 28, 63-020 Zaniemyśl.	Działalność na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego.
6.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Oświaty i Kultury na Wsi , Pigłowice 32a, 63-021 Śnieciska.	Działalność w zakresie kultury i sztuki oraz edukacji i wychowania.
7.	Fundacja RP Sursum Corda , ul. Dębowa 11, 63-020 Zaniemyśl.	Działalność w zakresie m.in. pomocy społecznej oraz na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
8.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej, Koło w Zaniemyślu , 63-020 Zaniemyśl.	Poprawa warunków socjalno-bytowych emerytów, rencistów, inwalidów oraz zapewnienie im udziału w życiu społecznym, integrowanie i aktywizowanie poprzez organizowanie różnych form życia kulturalnego, artystycznego, sportowego i turystycznego, reprezentowanie interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowanie ich problemów wśród społeczeństwa.
9.	Polski Związek Wędkarski, Koło nr 136 w Zaniemyślu , ul. Sienkiewicza 4, 63-020 Zaniemyśl.	Organizowanie i promowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego, użytkowanie i ochrona wód, działanie na rzecz ochrony przyrody, edukacja i kształtowanie etyki wędkarskiej oraz upowszechnianie wiedzy o warunkach ochrony i połowu ryb.
10.	Stowarzyszenie „Grupa Motocyklowa Czerwone Lwy Zaniemyśl” , Łękno, ul. Poznańska 12, 63-020 Zaniemyśl.	Działalność w zakresie popularyzacji i organizacji sportu motocyklowego.
11.	Stowarzyszenie Rekreacyjno-Wypoczynkowe „Relaks” w Zaniemyślu , ul. Leśna 5, 63-020 Zaniemyśl.	Działalność w zakresie popularyzacji i organizacji rekreacji i wypoczynku.
12.	Klub Sportowy „Kłos-Zaniemyśl” w Zaniemyślu , ul. Poznańska 28, 63-020 Zaniemyśl.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
13.	Klub Sportowy Tiger Zaniemyśl , ul. Topolowa 1, 63-021 Śnieciska.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.

14.	Sportowy Klub Jeździecki – Majdany , Majdany 17, 63-020 Zaniemyśl.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zaniemyślu , ul. Średzka 16, 63-020 Zaniemyśl.	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kępie Wielkiej , Kępa Wielka 4a, 63-020 Zaniemyśl.	
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnotkach , Czarnotki 1a, 63-020 Zaniemyśl.	

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl, www.bazy.ngo.pl

Gmina Zaniemyśl jest członkiem Stowarzyszenia Lider Zielonej Wielkopolski z siedzibą w Środzie Wielkopolskiej (ul. Libella 2, 63-000 Środa Wielkopolska), będącej partnerstwem lokalnych gmin działającym na rzecz rozwoju lokalnego i aktywizacji społeczności.

Warto dodać, że na terenie gminy działają również niemające statusu organizacji pozarządowej: Koło Gospodyń Wiejskich we wsi Zwola (Zwola, 63-020 Zaniemyśl), Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Zaniemyślu (ul. Średzka 1, 63-020 Zaniemyśl) oraz Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Zaniemyślu z siedzibą w Łęknie (Łęknio, ul. Polwicka 8, 63-020 Zaniemyśl).

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Zaniemyśl posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

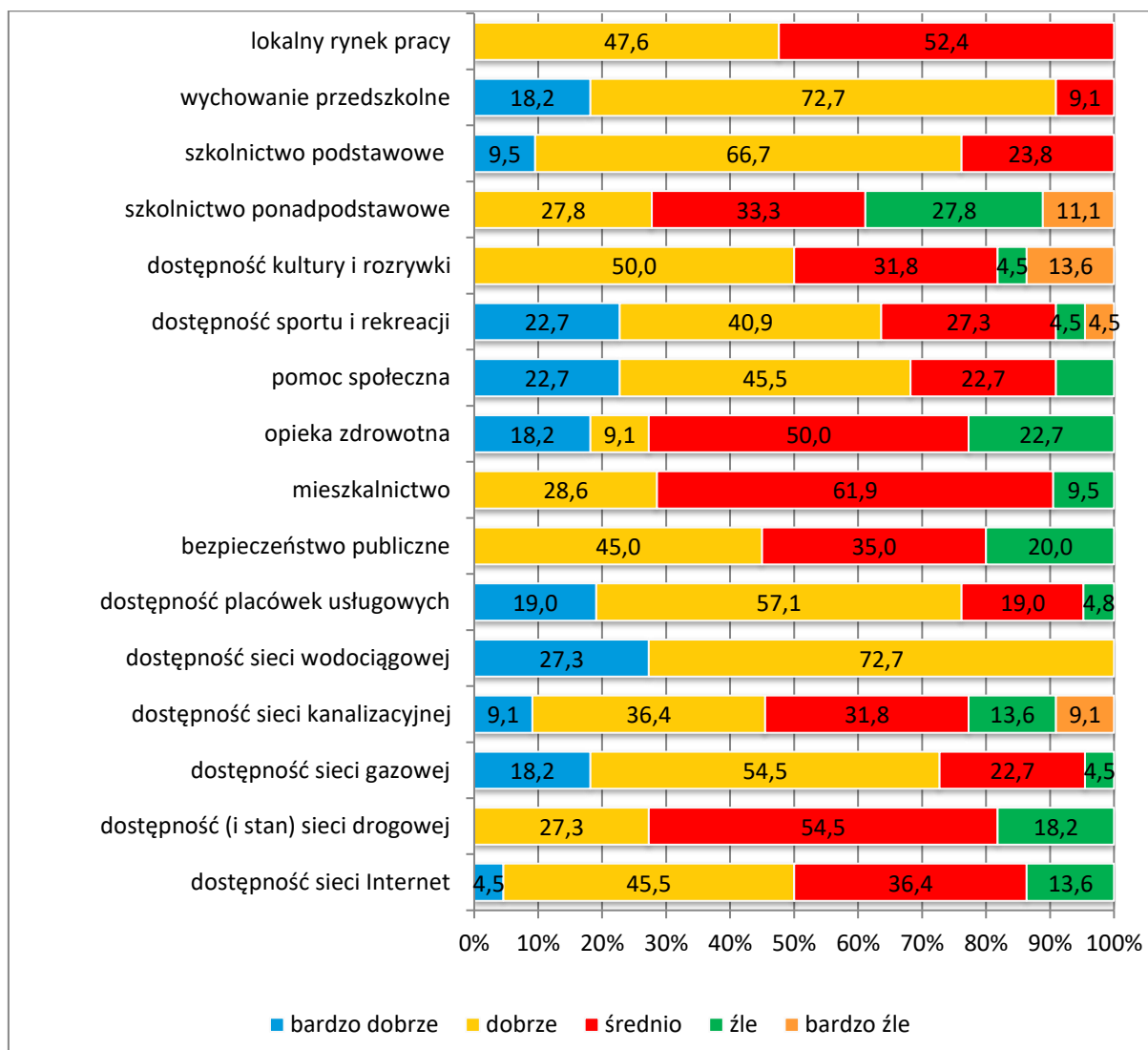
Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy i jego Zastępcy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek

organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 22 wypełnione anonimowo ankiety.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

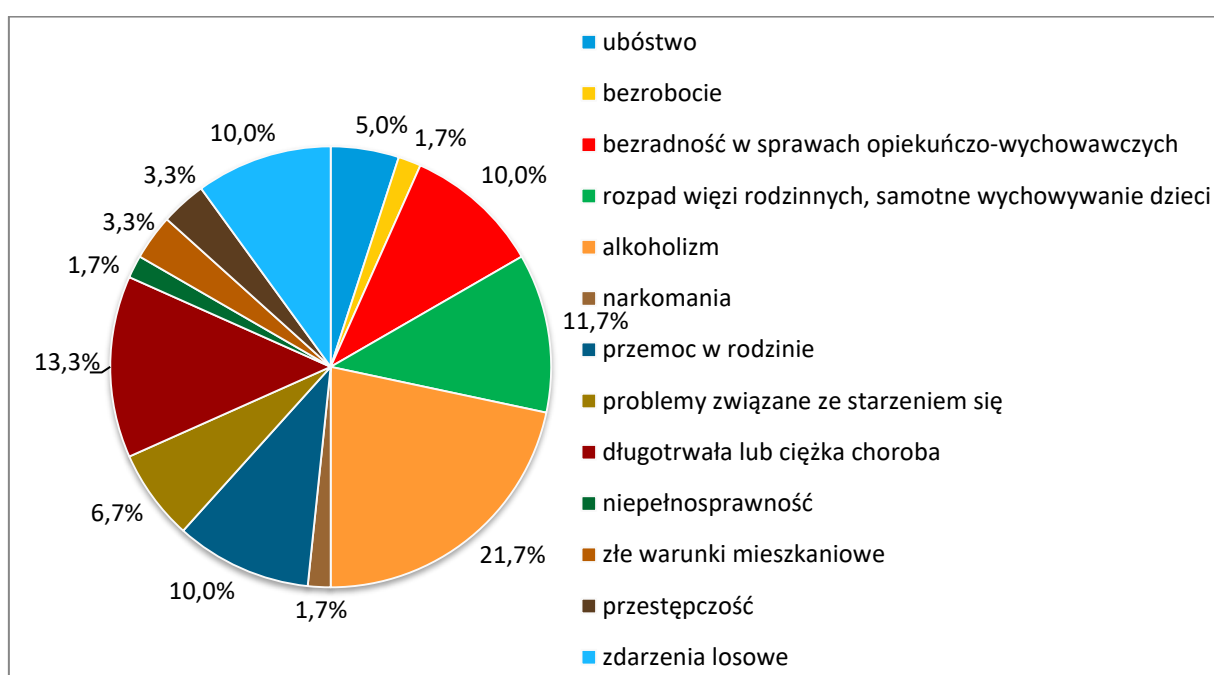
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 100% ocen dobrych i bardzo dobrych), wychowania przedszkolnego (w sumie 90,9% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (łącznie 76,2% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych

(w sumie 76,1% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz sieci gazowej (łącznie 72,7% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostępność szkolnictwa ponadpodstawowego (w sumie 38,9% ocen złych i bardzo złych), sieci kanalizacyjnej (łącznie 22,7% ocen złych i bardzo złych) oraz opieki zdrowotnej (22% ocen złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

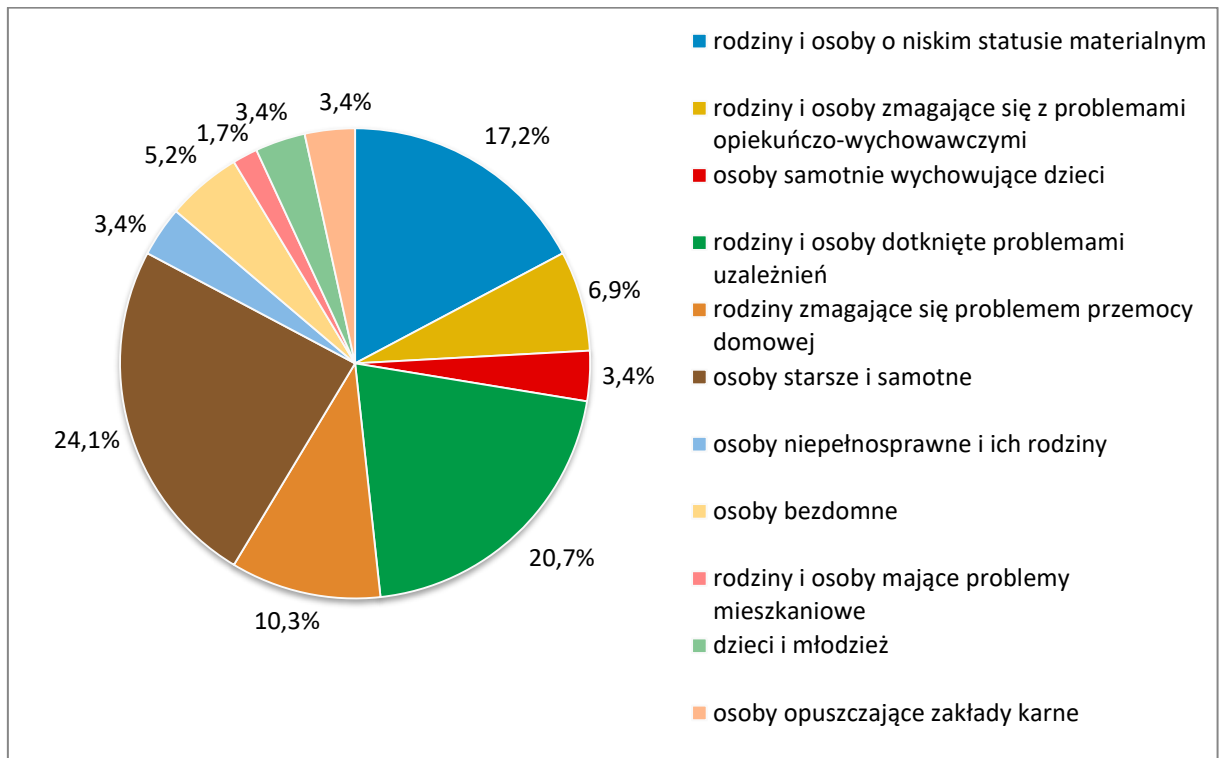

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problem, który najczęściej dotyka mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (21,7%). Do ważnych problemów badani zaliczyli także długotrwałą lub ciężką chorobę (13,3%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (11,7%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci, przemoc w rodzinie i zdarzenia losowe (po 10%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

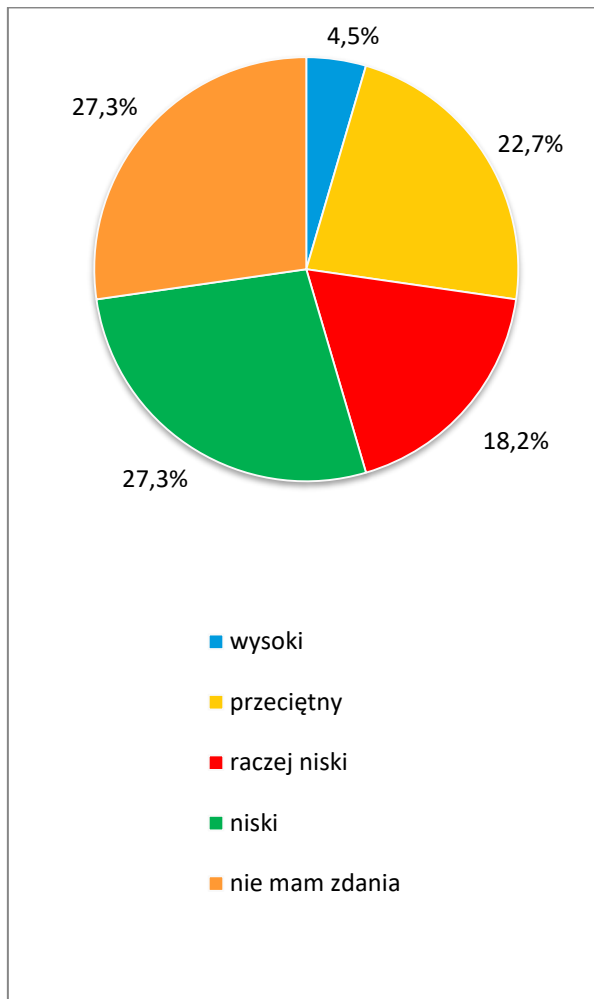

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

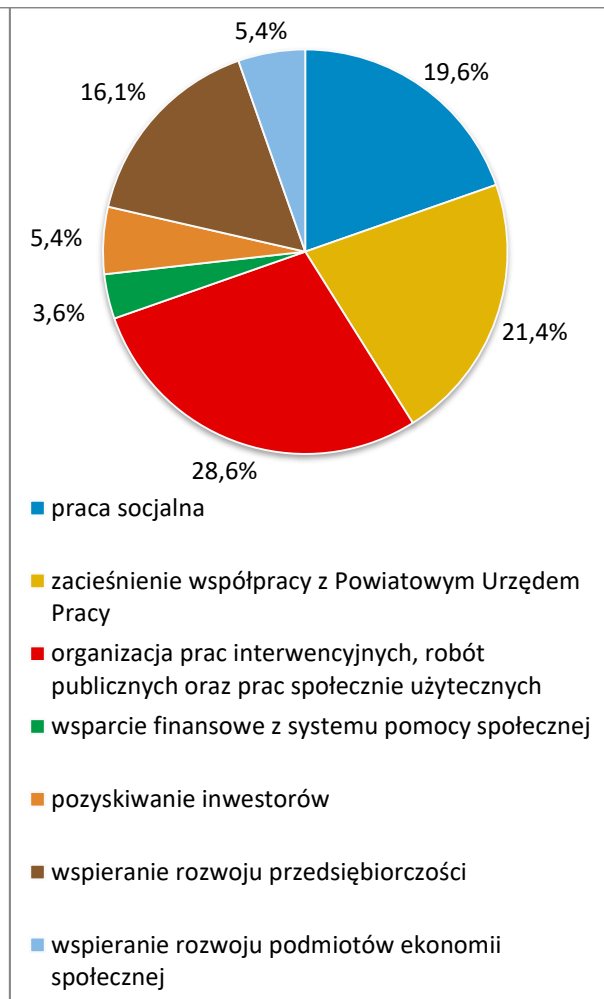
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby starsze i samotne (24,1%), rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (20,7%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (17,2%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

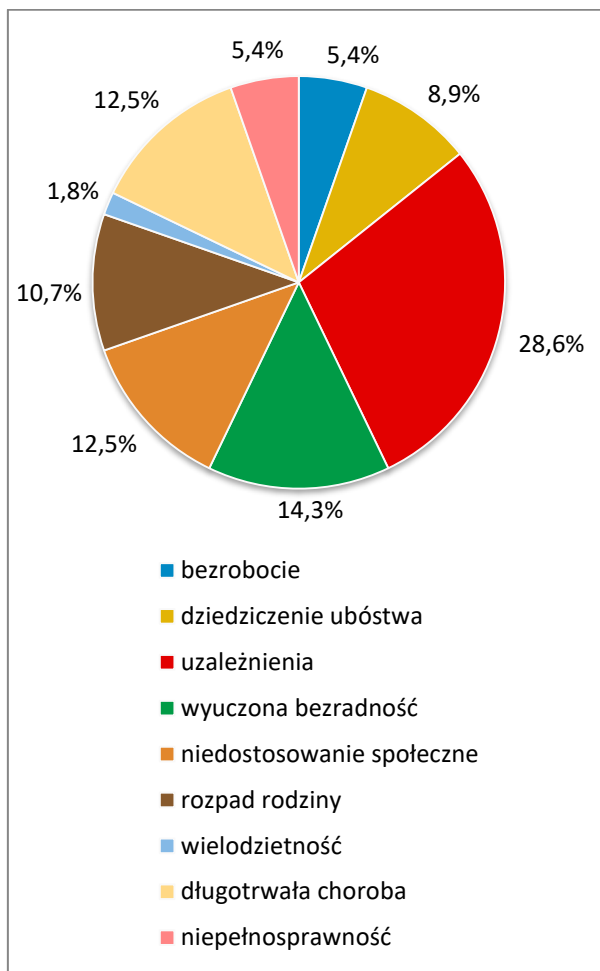
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii 45,5% ankietowanych poziom bezrobocia w gminie jest niski lub raczej niski. Jednocześnie 27,3% respondentów nie miało zdania w tej sprawie, a 22,7% badanych uznało go za przeciętny.

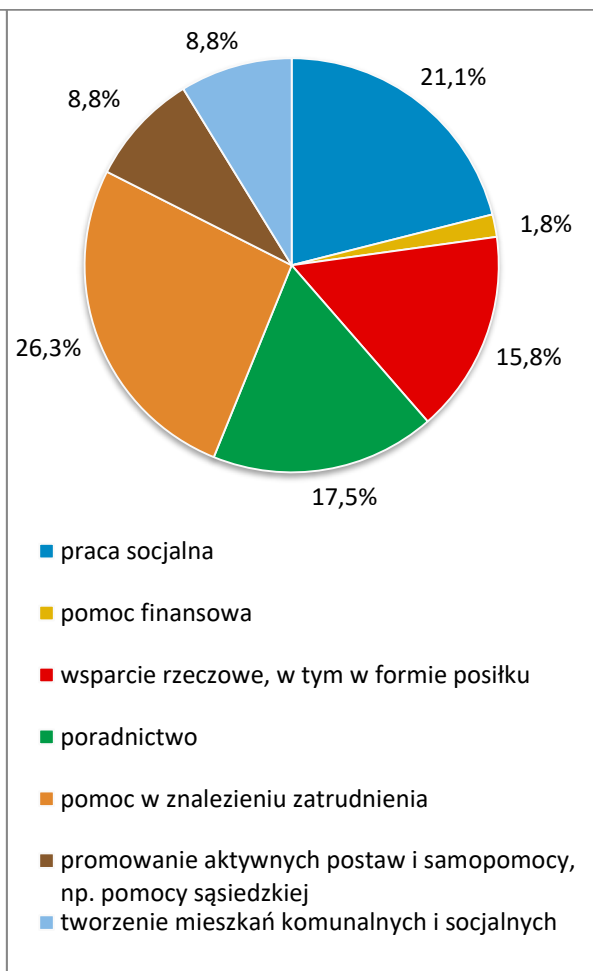
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (28,6%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (21,4%), prowadzenie pracy socjalnej (19,6%) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (16,1%).

W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

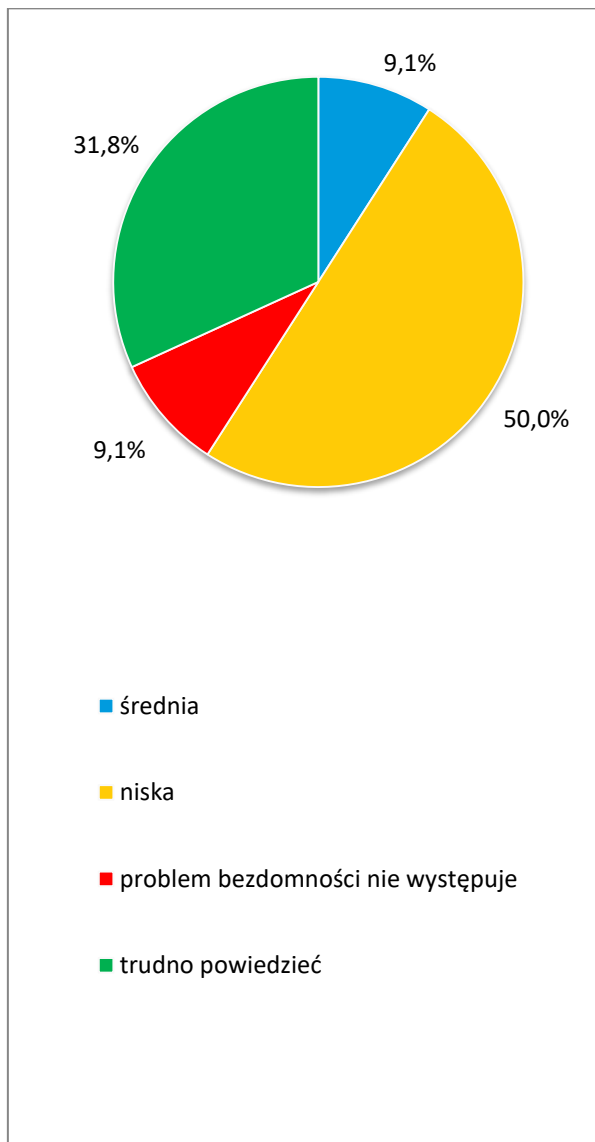
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (28,6%), a także wyuczoną bezradność (14,3%), niedostosowanie społeczne i długotrwałą chorobę (po 12,5%).

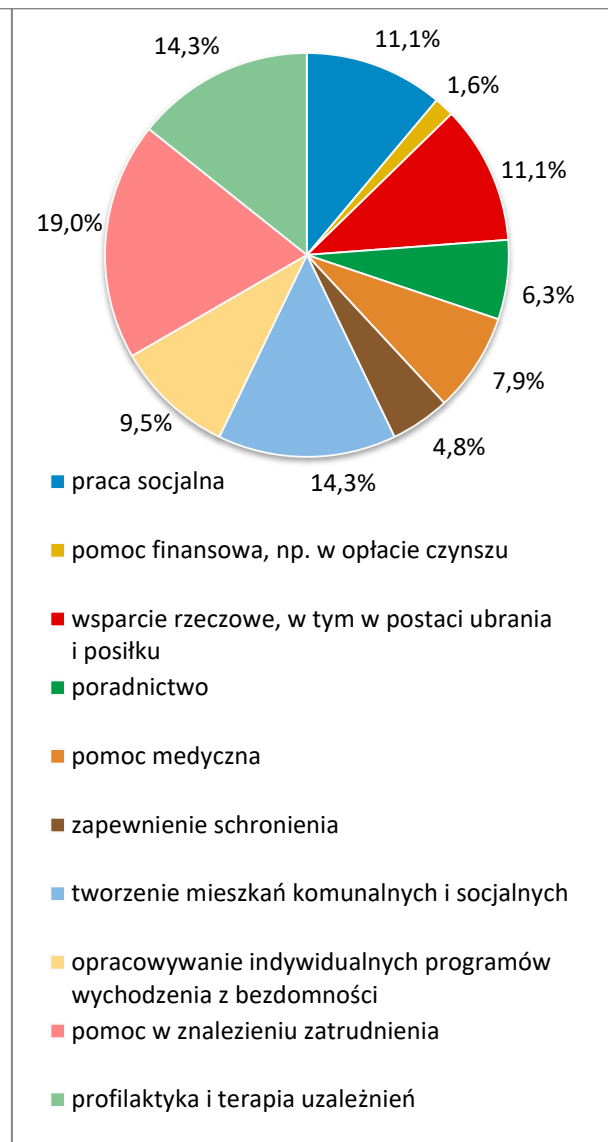
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (26,3%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (21,1%), świadczenia poradnictwa (17,5%) oraz udzielania wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (15,8%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 37. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

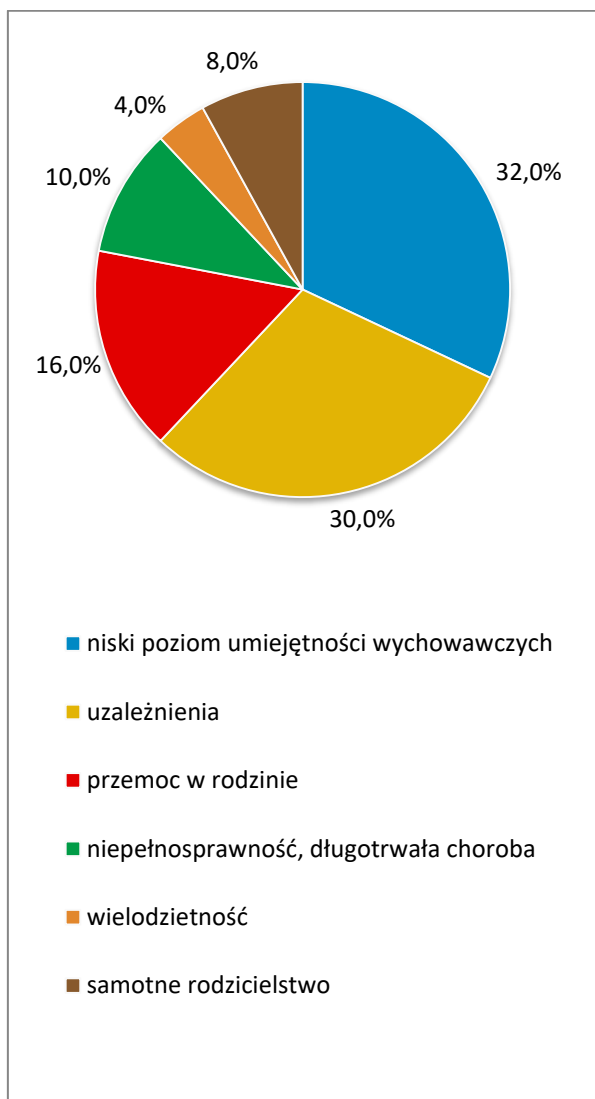
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Połowa respondentów (50%) stwierdziła, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 31,8% badanych nie miało zdania na temat, a po 9,1% odpowiedziało, że problem ten w gminie nie występuje bądź jego skala jest średnia.

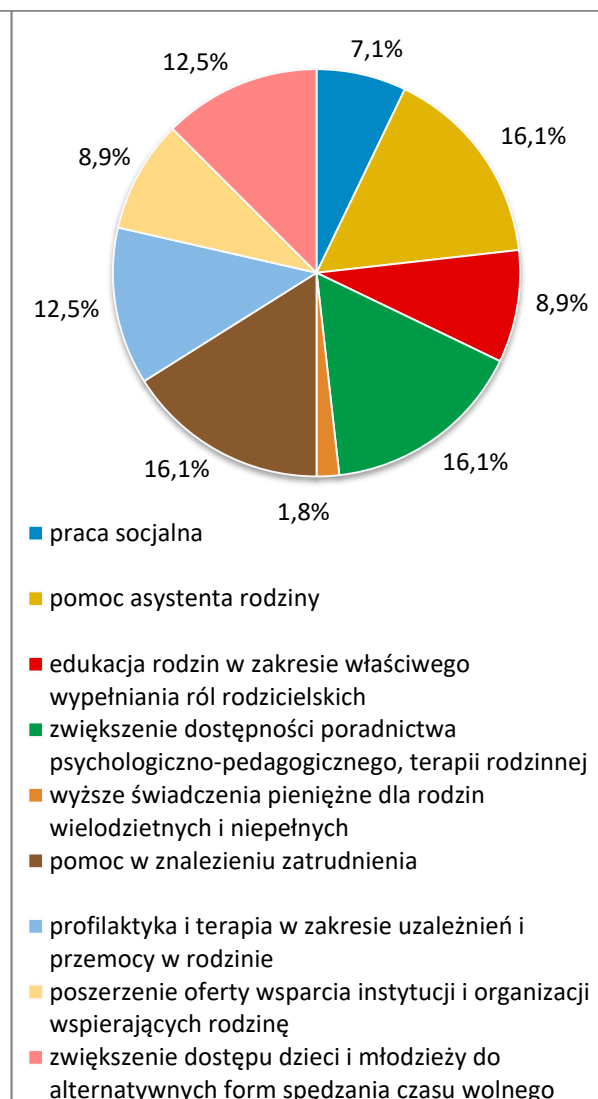
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (19%) oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych, prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (po 14,3%), prowadzenie pracy socjalnej i udzielanie wsparcia rzeczowego, w tym w postaci ubrania i posiłku (po 11,1%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

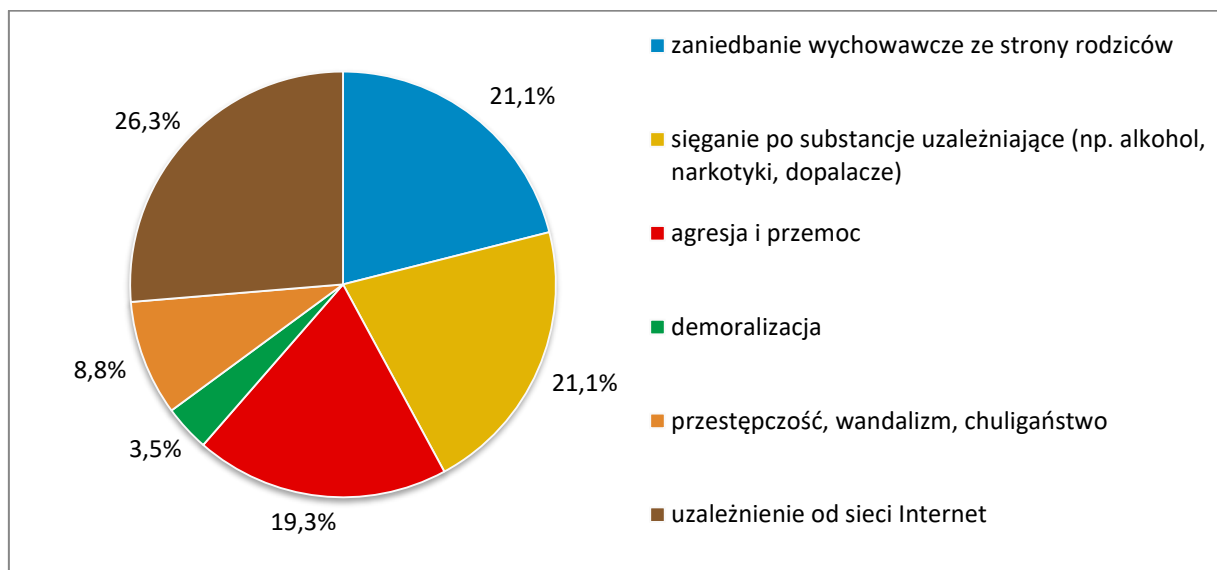
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (32%) i uzależnienia (29,7%), a także przemoc w rodzinie (16%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali świadczenie wsparcia przez asystenta rodziny, zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej, udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (po 16,1%), prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 12,5%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

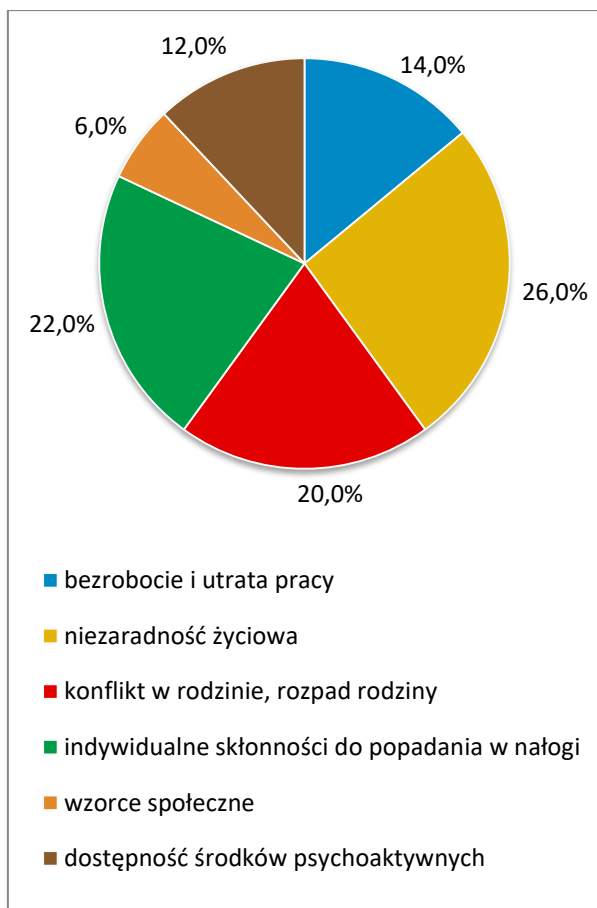
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: uzależnienie od sieci Internet (26,3%), zaniechania wychowawcze ze strony rodziców, sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (po 21,1%) oraz agresja i przemoc (19,3%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie

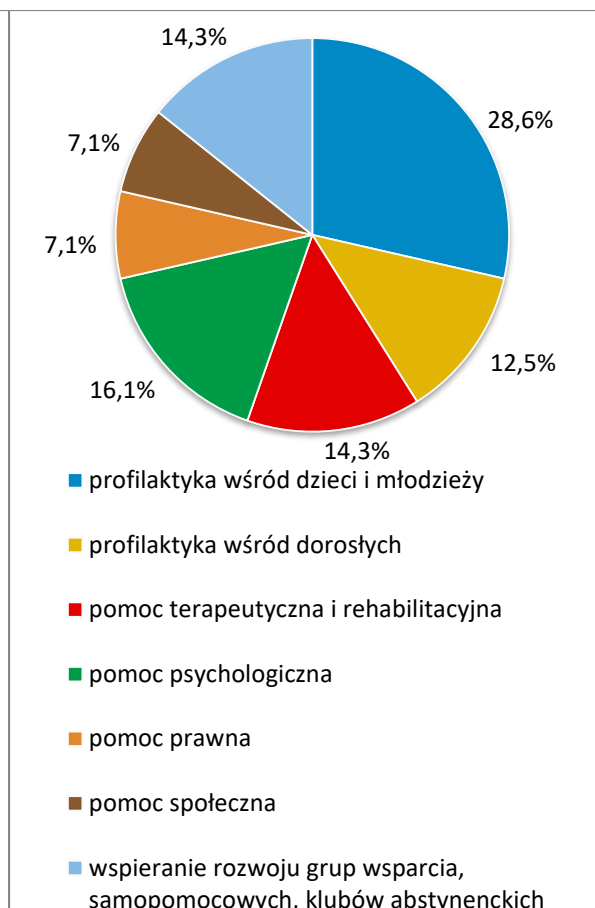

powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

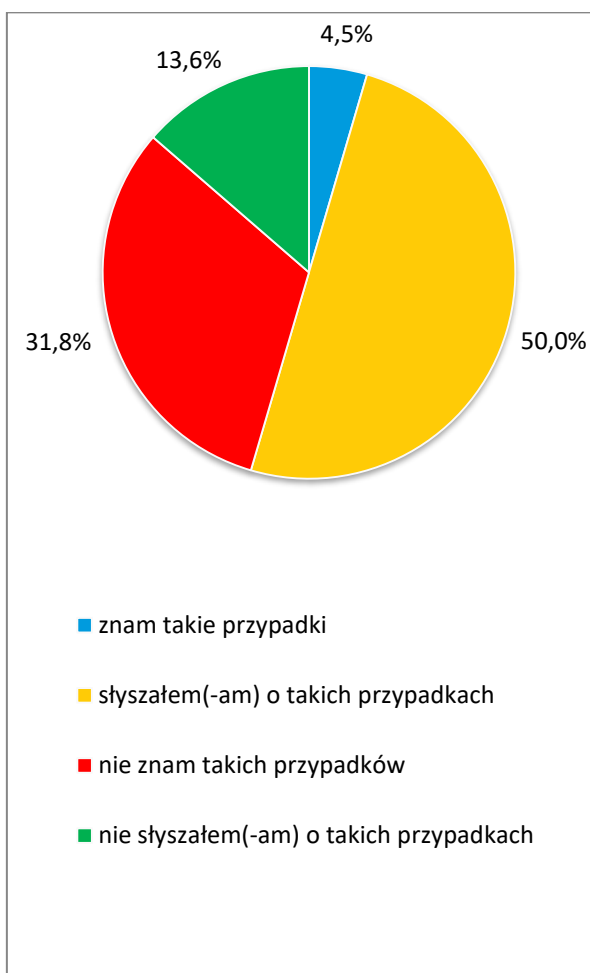
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (26%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (22%) oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (20%).

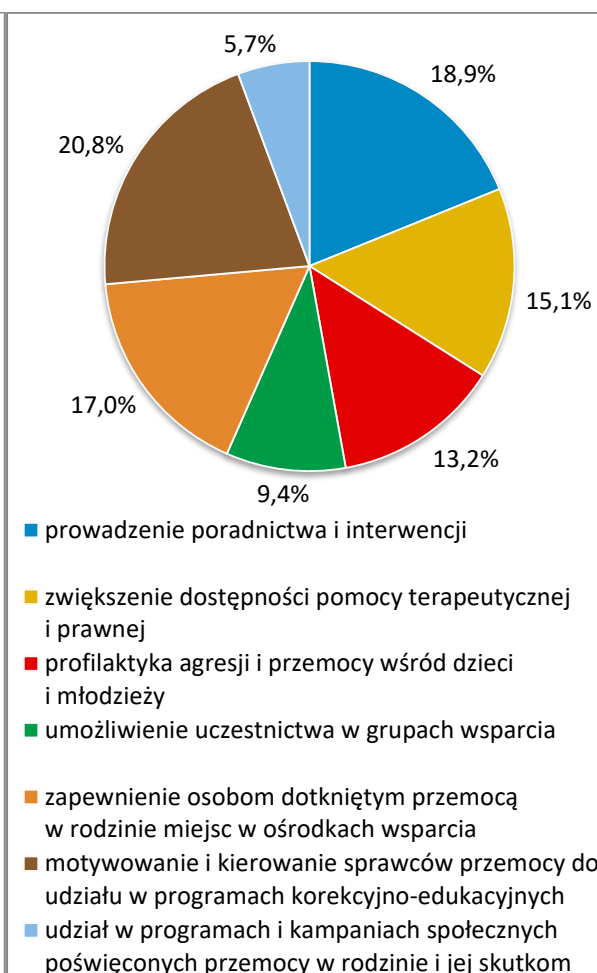
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (28,6%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (16,1%) oraz terapeutycznej i rehabilitacyjnej, a także wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych i klubów abstynenckich (po 14,3%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

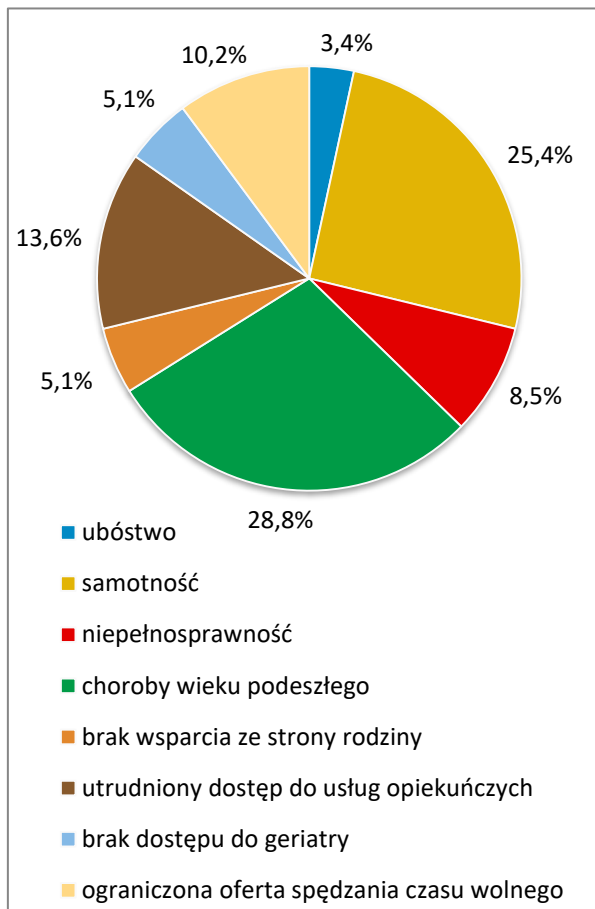
Większość badanych (łącznie 54,5%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie w gminie lub je zna. Odmiennego zdania było w sumie 45,4% ankietowanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (20,8%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (18,9%),

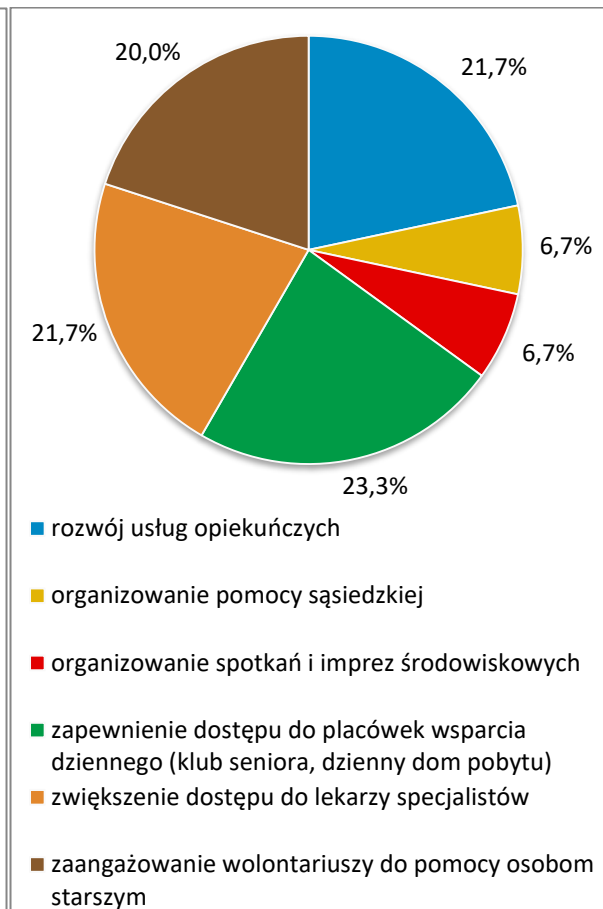
zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (17%) oraz zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (15,1%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

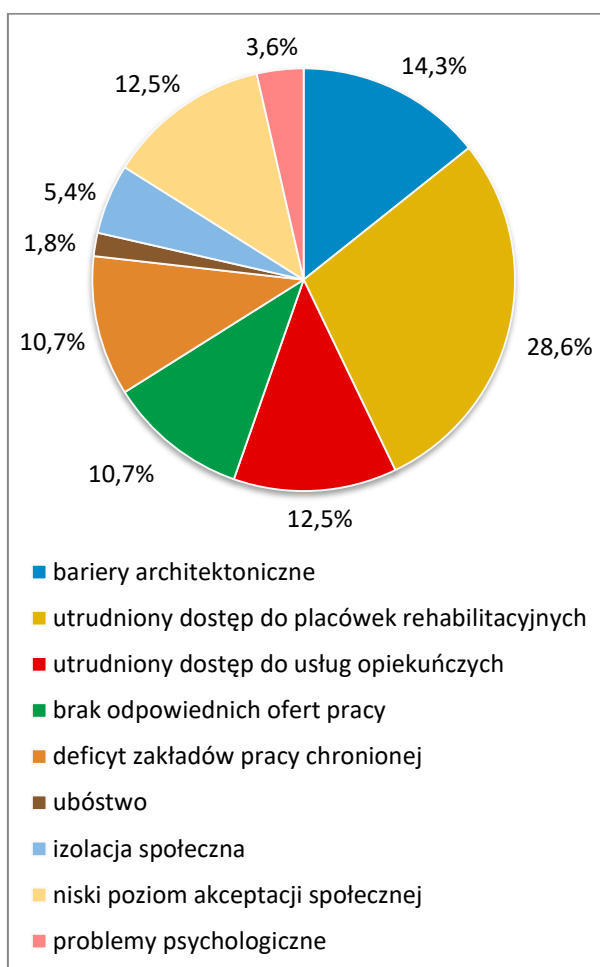
W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są choroby wieku podeszłego (28,8%) i samotność (25,4%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 23,3%), rozwój usług opiekuńczych,

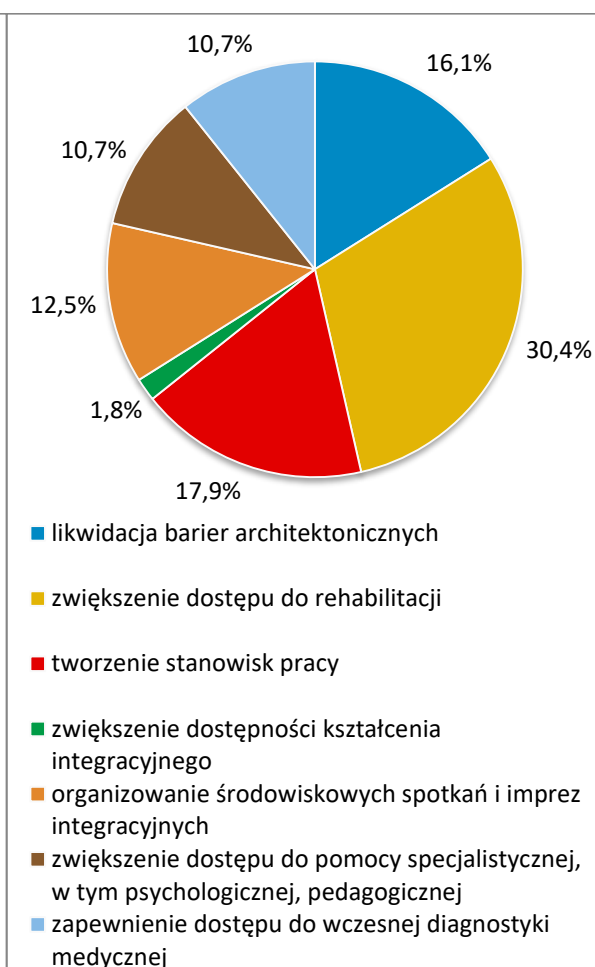
zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (po 21,7%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (20%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszych ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

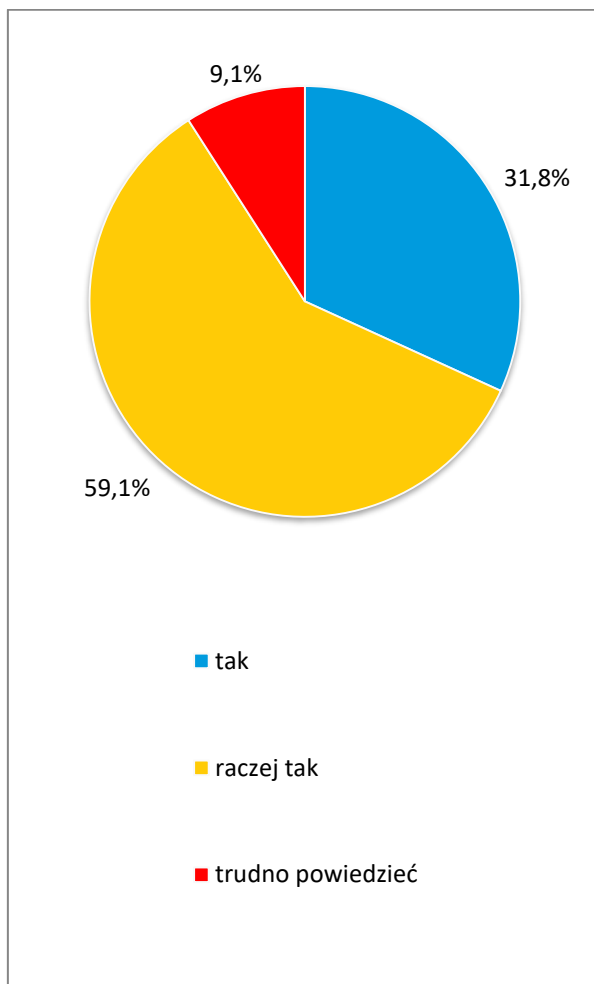
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (28,6%), a także bariery architektoniczne (14,3%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz niski poziom społecznej akceptacji (po 12,5%).

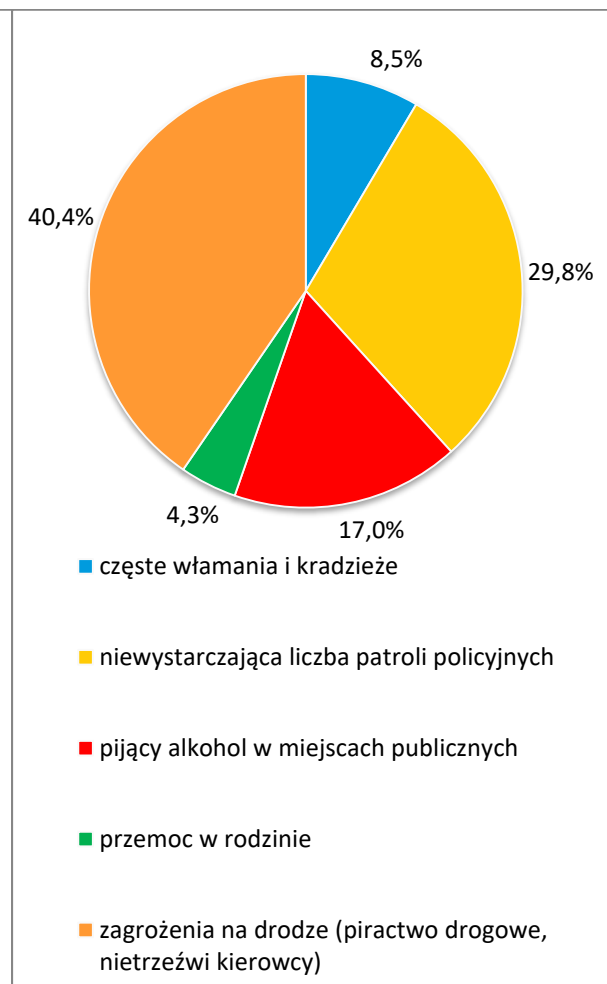
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (30,4%), a także tworzeniu stanowisk pracy (17,9%) oraz likwidowaniu barier architektonicznych (16,1%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

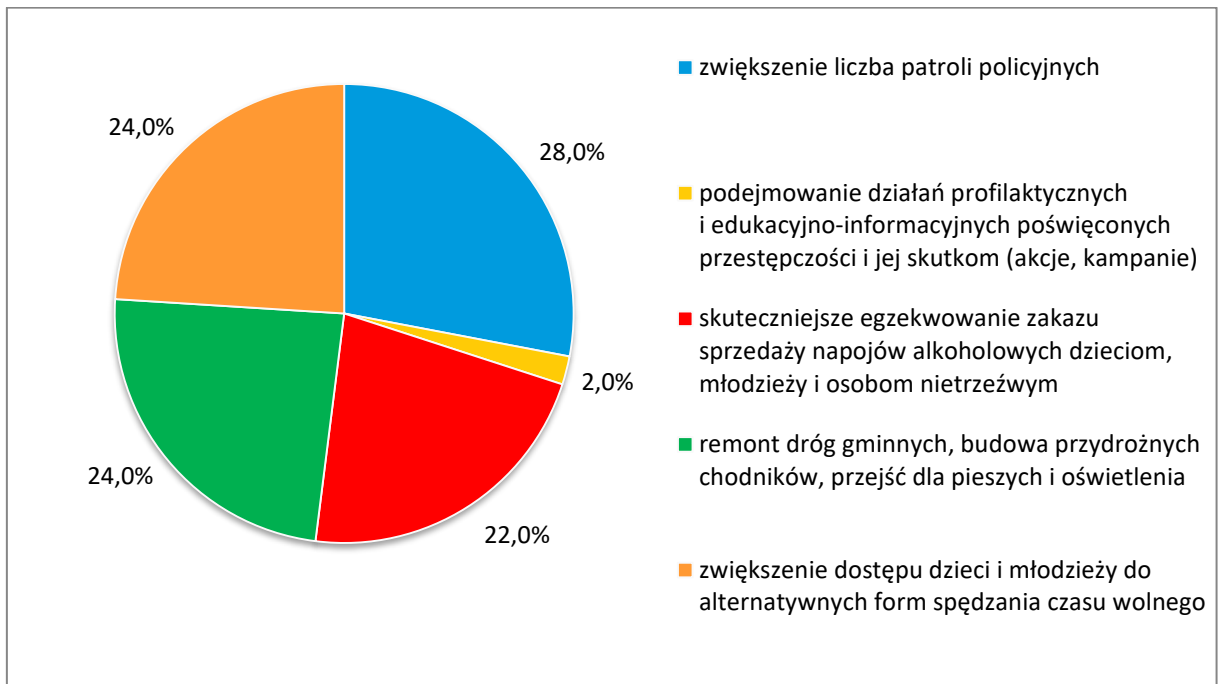

Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (łącznie 90,9%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Nikt nie był odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 40,4%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (29,8%) oraz osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (17%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych (28%), remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 24%) oraz skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (22%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwijający się lokalny rynek pracy ▪ zwiększająca się liczba miejsc pracy dla kobiet ▪ współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych (prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, staże) ▪ upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ dobra komunikacja z Poznaniem i Kórnikiem oferującymi miejsca pracy ▪ świadczenie osobom bezdomnym standaryzowanych usług i zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dobry dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak dużych zakładów pracy ▪ utrudniona komunikacja pomiędzy Zaniemyślem a innymi miejscowościami gminy ▪ ograniczone działania służące pozyskaniu inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ niski, niedostosowany do wymagań pracodawców, poziom wykształcenia mieszkańców ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej ▪ nierozwinięta infrastruktura turystyczna ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ brak szkół zawodowych ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie szkolnictwa średniego ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego; ograniczony dostęp do bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych (kulturalnych i sportowych)

<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie Punktu konsultacyjno-informacyjnego ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie; m.in. realizowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ udzielanie wsparcia osobom starszym ze strony rodziny ▪ organizowanie usług opiekuńczych ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ funkcjonowanie w gminie Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Caritas ▪ dobrze wykształcona, stale podnosząca kwalifikacje i zaangażowana kadra OPS-u ▪ dobra baza lokalowa OPS-u ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak dostępu do specjalistycznej opieki medycznej w gminie ▪ nieodpowiedni dostęp do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ zbyt niska skala działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych ▪ brak grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ brak grup wsparcia i placówek wsparcia dziennego działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym klubu seniora ▪ skromna oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna dla osób starszych i niepełnosprawnych ▪ zbyt niska skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ brak bazy rehabilitacyjnej ▪ ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej, w tym opieki geriatrycznej ▪ istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ nieodpowiednia liczba pracowników socjalnych
---	---

<p>w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej ▪ niska aktywność społeczna mieszkańców ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ nierozwinięty wolontariat, m.in. deficyt wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duży potencjał inwestorów w regionie ▪ rozwój sektora ekonomii społecznej ▪ aktywna promocja gminy i jej walorów; rozwój turystyki i rekreacji ▪ przyciąganie nowych inwestorów ▪ możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ zmniejszenie skali wykluczenia społecznego dzięki Programowi „Rodzina 500+” ▪ rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, oferty kulturalnej oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ▪ rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ promowanie zdrowego trybu życia i zintensyfikowanie działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek aktywności zawodowej w wyniku Programu „Rodzina 500+” ▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ niechęć osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia ▪ spadek opłacalności produkcji rolnej ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym ▪ osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin, m.in. z powodu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ rozpad więzi społecznych ▪ rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, w tym wśród dzieci i młodzieży ▪ zwiększenie dzietności rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie

<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobra dostępność leczenia uzależnień w powiecie ▪ rozwój usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ promowanie aktywnego starzenia się ▪ organizowanie przedsięwzięć środowiskowych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ zwiększenie aktywności społecznej; wzrost udziału mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych ▪ rozwój wolontariatu w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca liczba osób wymagających działań interdyscyplinarnych i korekcyjno-edukacyjnych ▪ zwiększająca się liczba osób starszych ▪ niezadowolający poziom życia osób starszych i niepełnosprawnych ▪ samotność i niesamodzielność osób starszych i niepełnosprawnych ▪ marginalizacja problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ▪ popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej ▪ bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej
---	---

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Zaniemyśl pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej wzrost udziału osób starszych w populacji gminy, co zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności i wymaga m.in. ułatwienia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć

integracyjnych i podjęcia działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu seniora, a także dalszego likwidowania barier architektonicznych;

- dalsze wspieranie osób wymagających aktywizacji zawodowej i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), utworzenie na terenie gminy klubu integracji społecznej, wspieranie tworzenia i funkcjonowania innych podmiotów ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnej, udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowanie przedsiębiorczości oraz ułatwienie dostępu do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym;
- kontynuowanie działań na rzecz tworzenia w gminie nowych miejsc pracy, w tym poprawa warunków do inwestowania na jej terenie, pozyskiwanie nowych inwestorów i wspieranie rozwoju firm już dających w gminie zatrudnienie, wspieranie rolnictwa i zmian w rolnictwie, a także lepsze wykorzystanie posiadanych przez gminę walorów turystycznych;
- wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprzez m.in. dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3., a także poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, w tym oferty placówek wsparcia dziennego;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej, poprzez m.in. zintensyfikowanie prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez poszerzenie oferty działającego na terenie gminy punktu konsultacyjno-informacyjnego), wspieranie ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości, rozbudowę i modernizację gminnej infrastruktury drogowej

i okołodrogowej, zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych;

- profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego, m.in. poprzez stałe doskonalenie i poszerzenie kadr pomocowych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami pozarządowymi.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2018-2022. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:

zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;

2. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do

rozwoju: wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;

3. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju,

zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie: pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;

- 4. Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego:** rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Zaniemyśl w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2022 jest **przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmocnienie rodzin oraz integrowanie społeczności lokalnej**. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej. 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach. 2. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 3. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 4. W razie potrzeby uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 5. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej. 6. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. 8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu seniora.

	<p>9. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.</p> <p>10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.</p> <p>11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.</p> <p>12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Wielkopolskiej, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Środzie Wielkopolskiej, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej. 2. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 2. Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym klubu integracji społecznej i spółdzielni socjalnej. 3. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i ubogimi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. 4. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 5. Udzielanie przez OPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. 6. Udzielanie przez OPS świadczenia wychowawczego. 7. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek). 8. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego. 9. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy. 10. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie nowych mieszkań socjalnych. 11. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,

	<p>np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).</p> <p>12. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.</p> <p>13. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.</p> <p>14. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.</p> <p>15. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.</p> <p>16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.</p>
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, szkoły ponadpodstawowe spoza gminy, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie poza gminą, w tym Schronisko dla Bezdomnych Kobiet w Śremie i Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Nochowie, placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, ▪ zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, ▪ wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

<p>Cel strategiczny 3.</p>	<p>Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie</p>
<p>Cele operacyjne</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 1.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. 2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. 5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 6. Zapewnienie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. 7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin. 8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku. 9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.

	<p>12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.</p>
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez poszerzenie oferty działającego w gminie punktu konsultacyjno-informacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie, np. w Śremie i Środzie Wielkopolskiej. 2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli. 3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 6. W razie potrzeby zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej i działającym w jego strukturach Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej. 7. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.

	6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 4.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów. 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt konsultacyjno-informacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, gminne placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Środzie Wielkopolskiej, placówki ponadpodstawowe spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Akson” w Śremie (Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia), Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Śremie (Oddział dzienny dla osób uzależnionych od alkoholu, Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Środzie Wielkopolskiej (Poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia/leczenia uzależnień), ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy

	rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoł, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, ▪ zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wydatniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie sektora pomocy społecznej. 2. Wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach. 2. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej. 3. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny. 4. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u.

	7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2018-2022.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoły, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ zwiększenie aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2018-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Zaniemyśl z organizacjami pozarządowymi.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert). Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020”,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020,
- Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020,
- Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności,
- Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zaniemyśl na lata 2018-2022 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaniemyślu. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2022

2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
8.889.520 zł	10.389.300 zł	11.200.790 zł	12.500.940 zł	14.000.900 zł

Źródło danych: Urząd Gminy Zaniemyśl.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2015-2017.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób z gminy korzystających z gminnego klubu seniora,
- liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne,
- liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 2.:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem socjalnym poprzez stypendia i zasiłki szkolne,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba programów i projektów realizowanych przez gminę i jej jednostki organizacyjne na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 3.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką w klubach dziecięcych i żłobkach funkcjonujących w gminie,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba opracowywanych i realizowanych przez gminę i jej jednostki organizacyjne programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjno-informacyjnego,

- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi w poradni lekarza rodzinnego,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki).

Cel strategiczny 4.:

- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących aktywnie w obszarze pomocy społecznej i polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2015-2017 ...	17
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie	23
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie	26
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	27
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie.....	28
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	33
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	36
Tabela 8. Przestępczość w gminie w 2017 roku	40
Tabela 9. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2017 roku.....	41
Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2015-2017.....	42
Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2015-2017.....	46
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017	49
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2017	50
Tabela 14. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	51
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie	52
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2022.....	86

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2015-2017	14
Wykresy 3-4. Ruch naturalny w latach 2015-2017 i saldo migracji ludności gminy w latach 2014-2016.....	15
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016	16
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2015-2017.....	16

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie	18
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016.....	19
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku	19
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016*	20
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2015-2017	20
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie średzkim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2015-2017 (w %)	21
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2017 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	22
Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	30
Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	30
Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	31
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	31
Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Środzie Wielkopolskiej do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2015-2017	32
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2015-2017	34
Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2017 roku	35
Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2015-2017 udzielono pomocy i wsparcia.....	44
Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie ..	44
Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie pieniężne	44
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie niepieniężne	44
Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017 (liczba rodzin).....	45
Wykres 29. Warunki życia w gminie	55

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	56
Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	57
Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	58
Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	58
Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	59
Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	59
Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	60
Wykres 37. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	60
Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	61
Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	61
Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	62
Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	63
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	63
Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	64
Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	64
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	65
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	65
Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	66
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	66
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	67
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	67
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	68